

**TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO
PLANAVIMO SCHEMA
KONCEPCIJA**

Gamtos paveldo fondas

Vilnius, 2024

**PLANUOJAMA
TERITORIJA**

Trakų istorinis nacionalinis parkas ir su juo besiribojančios teritorijos

**PLANAVIMO
ORGANIZATORIUS**

Kultūros paveldo departamentas
prie Kultūros ministerijos

**PLANAVIMO
PAGRINDAS**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 28 d. nutarimas Nr. 1204 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) rengimo pradžios ir planavimo tikslų“

**PLANAVIMO LYGMUO
IR RŪŠIS**

Valstybės lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, tvirtinamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės

**PLANAVIMO
DOKUMENTAS**

Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai)

 TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMA. KONCEPCIJA			
UŽSAKOVAS		VYKDYTOJAS	
 KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS		 GAMTOS PAVELDO FONDAS A. Vivulskio g. 41-113, 03114 Vilnius Tel. +370 5 263 6269, el. p. info@gpf.lt	
2023 m. gegužės 31 d. sutartis Nr. VŠ-64 „Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos parengimas“	Pareigos	Pavardė	Data
	Direktorius	G. Raščius	2024-10-15
	Projekto vadovas	Z. Gulbinas (TPV 0044)	
	Vykdytojai:	Z. Baubonis, G. Filipavičienė (A032, 0529), Z. Gudžinskas, V. Janušauskaitė (A1984, 1071), G. Motiejūnas, M. Pileckas, G. Raščius, R. Skorupskas, A. Stoškus V. Valskys	

TURINYS

IVADAS	4
1. Ribų korektūra	6
2. Teritorijos funkcinis zonavimas	18
3. Buferinės apsaugos zona	20
4. Teritorijos tvarkomasis zonavimas	20
5. Kultūros paveldo apsaugos kryptys ir priemonės	22
6. Gamtos apsaugos kryptys ir priemonės	34
7. Rekreatinio naudojimo kryptys ir priemonės	36
8. Gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptys ir priemonės	39
PRIEDAI	41
1 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko esamų ribų schema	41
2 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko projektuojamų ribų schema	42
3 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų suvestinės	43
4 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė.....	45
5 priedas. Trakų istoriniame nacionaliniame parke esančios kultūros paveldo vertybės, registruotos Kultūros vertybių registre	46
6 priedas. Trakų senamiesčio užstatymo ir istorinės architektūros tipams būdingi bruožai	59
7 priedas. Senujų Trakų kaimo istorinės dalies užstatymo ir istorinės architektūros tipams būdingi bruožai	62
GRAFINĖ DALIS	64
Trakų istorinio nacionalinio parko ribų planas M 1:10 000 (1 ir 2 lapai)	64
Trakų istorinio nacionalinio parko tvarkymo planas M 1:10 000 (1 ir 2 lapai) ir M 1:2 500 (3, 4 ir 5 lapai).....	64

IVADAS

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos užsakymu rengiama Trakų istorinio nacionalinio parko (toliau – Nacionalinis parkas) planavimo schema. Planuojama teritorija – Nacionalinis parkas ir jo buferinės apsaugos zona su aplinkine teritorija. Nacionalinio parko planavimo schemą pagal 2023 m. gegužės 31 d. sutartį Nr. VŠ-64 rengia Gamtos paveldo fondas.

Planavimo dokumento rengimo pagrindas – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 28 d. nutarimas Nr. 1204 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) dokumentų rengimo pradžios ir planavimo tikslų“.

Planavimo uždaviniai nustatyti Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. Į-196 (2022 m. rugpjūčio 29 d. įsakymo Nr. Į-206 redakcija) patvirtintoje planavimo darbų programoje.

Planavimo uždaviniai:

- įvertinus Nacionalinio parko kraštovaizdžio struktūrą, gamtos ir nekilnojamas kultūros vertybes, prireikus patikslinti Nacionalinio parko ribas ir funkcinių zonų ribas;
- nustatyti Nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir apsaugos bei tvarkymo reikalavimus, priemones jose;
- nustatyti buferinės apsaugos zonos ribas; numatyti priemones, mažinančias neigiamą ūkinės veiklos poveikį Nacionalinio parko aplinkai, jo kultūros ir gamtos vertybėms bei priemones, reikalingas atkurti ir (ar) palaikyti gerą rūšių ir buveinių būklę;
- įvertinti žemėvaldų bei rekreacinių ir gyvenamųjų teritorijų pokyčius, tikslinės žemės paskirties ir žemės naudmenų pokyčius bei pasiūlyti sprendinius ir priemones kraštovaizdžio struktūros optimizavimui, urbanizuojamų teritorijų plėtros reguliavimui; prireikus, numatyti žemės paėmimą visuomenės poreikiams ir kompensacinius mechanizmus ir (ar) priemones, skirtus atlyginti nuostoliams dėl žemėnaudos ar kitų teisinių suvaržymų, atsiradusių dėl nustatomų apribojimų;
- numatyti tvarkymo kryptis ir konkrečius sprendinius Trakų ežero kraštovaizdžiui saugoti, bendram miškingumui didinti, želdinių formavimui; įvertinti miško ekosistemų, genetinių išteklių apsaugos bei miškų naudojimo reikalavimus ir miškotvarkos projektuose suprojektuotas veiklas; pasiūlyti aplinkos apsaugos, miškų ir žemės ūkio plėtros kryptis bei tvarkymo priemones;
- nustatyti apsaugos kryptis ir tvarkymo priemones subalansuotai gamtos vertybių, biologinės įvairovės ir buveinių apsaugai, Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos rūšių ir natūralių buveinių būklės gerinimui bei apsaugai (integruojant priemones iš gamtotvarkos planų, tikslinių programų, tvarkymo programų, rūšių veiksmų planų bei siūlant naujus sprendimus), pažeistų gamtos kompleksų atkūrimui bei gamtos išteklių naudojimui;
- nustatyti kultūros paveldo apsaugos kryptis bei tvarkymo priemones ir paveldosaugos reikalavimus kultūros paveldo objektų ar kompleksų teritorijoms bei kultūros paveldo vietovėms saugoti, atkurti ir racionaliai naudoti, daugiau dėmesio skiriant Trakų miesto ir apylinkių kultūriniam kraštovaizdžiui saugoti, prireikus,

- pateikti siūlymus tikslinti jų teritorijų ribas bei pasiūlyti naujus objektus, kurie galėtų ar turėtų būti įrašyti į Kultūros vertybių registrą;
- nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo pavidosaugos reikalavimus ir konkrečias teritorinės apsaugos priemones nacionalinio reikšmingumo lygmens valstybės saugomos kultūros paveldo vietovės Trakų senamiesčio (u. k. 17114) vertingosioms savybėms apsaugoti ir tvarkyti. Šiuos sprendinius pateikti atskirame Trakų senamiesčio teritorijos tvarkymui skirtame brėžinyje (-iuose) M 1:2 500 bei tekstinėje Nacionalinio parko planavimo schemas dalyje;
 - įvertinus kultūros paveldo ir gamtos vertybių išsidėstymą, lankytojų srautus ir aktualius visuomenės poreikius, nustatyti prioritetus ir tvarkymo priemones rekreacijai, ypač pažintiniam turizmui vystyti. Detalizuoti reikalavimus poilsio paskirties pastatų statybai, siekiant geresnio jau esamų poilsio pastatų pritaikymo rekreaciniais poreikiams ir minimizuojant galimą įtaką Trakų ežero kraštovaizdžiui; numatyti galimas trumpalaikių stovyklaviečių ir poilsio vietų vietas; pasiūlyti pažintinio turizmo regyklų, apžvalgos aikštelių, turistinių takų, pažintinio turizmo trasų, dviračių takų informacinių ženklų ir kitų priemonių sistemą; nurodyti vertingiausių kraštovaizdžio panoramų ir vizualiai raiškių gamtos ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apžvalgos taškus ir priemones jų tvarkymui;
 - nustatyti tvarkymo kryptis bei priemones vandens sporto infrastruktūros formavimui, vidaus vandens transporto vystymui ir reglamentavimui;
 - parengti Nacionalinio parko planavimo schemas sprendinių įgyvendinimo programos bei sprendinių įgyvendinimo priemonių plano projektus, kurie bus patvirtinti Planavimo organizatoriaus sprendimu.

Rengiant Nacionalinio parko planavimo schemą integruojamas nekilnojamojo kultūros paveldo specialusis planavimas – nustatyti detalūs Trakų senamiesčio (u. k. 17114)¹ ir Senujų Trakų kaimo istorinės dalies (u. k. 22146) pavidosaugos reikalavimai.

Planuojamoje teritorijoje yra du detaliai išžvalgyti ir eksploatuojami (naudojami) smėlio ir žvyro telkiniai: Miškiniai ir Serapiniškės (pažymėti esamos būklės analizės brėžinyje). Šių telkinių teritorijose Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu (109 str.) draudžiama veikla neplanuojama.

Nacionaliniame parke yra naudojamos 5 gėlo požeminio vandens vandenvietės (Trakų, Trakų m. (Varnikų), Jovariškių (Trakų r.), Užutrakio dvaro (Trakų r.) ir UAB „Kempingas slėnyje“), 2 nenaudojamos gėlo požeminio vandens vandenvietės (Emblika motelis ir UAB „Dolga“, abi Trakų r.) ir 1 nenaudojama mineralinio požeminio vandens vandenvietė (UAB „Andasta“, Trakų r.). Šių vandenviečių apsaugos zonose (pažymėtos esamos būklės analizės brėžinyje) Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu (106 str.) draudžiama veikla neplanuojama.

Nacionalinio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai) rengiama vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu, Teritorijų planavimo įstatymu, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklėmis, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų

¹ Unikalus objekto kodas Kultūros vertybių registre.

nuostatais, Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais, Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatais ir kitais teisės aktais, susijusiais su specialiuoju saugomų teritorijų planavimu. Planavimo schemą (ribų ir tvarkymo planus) sudaro grafiškai (ribų plano ir tvarkymo plano brėžiniuose) ir raštu išreikšti sprendiniai, aiškinamasis raštas ir planavimo procedūrų dokumentai.

Planavimo darbai vykdomi etapais pagal Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) rengimo darbų programą (planavimo užduotį), patvirtintą Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. Į-196 (2022 m. rugpjūčio 29 d. įsakymo Nr. Į-206 redakcija) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. Į-196 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) planavimo darbų programos patvirtinimo“ pakeitimo“. Visuomenės informavimo tvarka – bendroji.

Rengiant Nacionalinio parko planavimo schemą vadovautasi valstybės valdymo institucijų išduotomis planavimo sąlygomis, įvertinta teritorijos planavimo patirtis, problemos, teritorijos apsaugos ir naudojimo poreikiai bei tendencijos. Planavimo schema sudarys prielaidas tvariam vystymuisi Trakų istoriniame nacionaliniame parke, derinant gamtosauginius, kultūros paveldo apsaugos, ekonominius ir socialinius interesus. Planavimo metu įvertinami Natura 2000 teritorijoms nustatyti reikalavimai, patvirtintų ir rengiamų teritorijų ir strateginio planavimo dokumentų (bendrųjų, specialiųjų ir detaliųjų planų, gamtotvarkos planų) sprendiniai. Jie derinami ir prireikus integruojami į planavimo schemą.

Planavimo schemeje neregamentuojami savivaldos lygmeniu sprendžiami aspektai (pvz., transporto reguliavimas, inžineriniai tinklai, prekybos reglamentavimas ir pan.), pagal poreikį tvirtinant atitinkamus dokumentus.

Nuo planavimo pradžios iki koncepcijos parengimo metu iš juridinių ir fizinių asmenų gauti 57 raštiški pasiūlymai, apimantys 73 skirtingas situacijas. Preliminariai išnagrinėjus ir įvertinus gautus pasiūlymus, koncepcijoje į 20 siūlymų atsižvelgta pilnai arba iš dalies, į 21 siūlymą neatsižvelgta, likę siūlymai dar svarstomi arba nėra susiję su planavimo schemos sprendiniais. Sprendinių konkretizavimo stadijoje visi siūlymai dar kartą bus detalčiai išnagrinėti, o sprendimai pristatyti viešo svarstymo metu.

2024 m. birželio 26 d. Trakų Vytauto Didžiojo gimnazijos aktų salėje buvo surengtos kūrybinės dirbtuvės, kurių metu susirinkę gyventojai, bendruomenių ir institucijų atstovai dalinosi savo pastebėjimais, siūlymais, idėjomis ir vizijomis, kartu su schemos rengėjais diskutavo aktualiais gamtos ir kultūros paveldo apsaugos, gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros, verslo, rekreacijos ir turizmo vystymo klausimais. Apibendrinta kūrybinių dirbtuvių metu gauta informacija buvo panaudota rengiant koncepciją, taip pat ji bus naudojama detalizuojant sprendinius.

Koncepcijoje pateikiamos siūlomos Nacionalinio parko ribos ir zonos, preliminaros kultūros paveldo ir gamtos apsaugos, rekreacinio naudojimo, gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptys ir priemonės prireikus bus tikslinamos ir detalizuojamos Sprendinių konkretizavimo stadijoje.

1. Ribų korektūra

1. Rengiant Koncepciją nagrinėta galimybė į Nacionalinį parką įjungti Lentvario dvaro sodybą (u. k. 15949, plotas 96,4 ha). Į Nacionalinį parką (žemės ūkio zoną) patenka tik

nedidelė šio kultūros paveldo komplekso dalis – apie 200 m ilgio kanalo atkarpa tarp Balčio ežero ir Vilniaus–Kauno geležinkelio (0,4 ha), bei gretimos vizualinės apsaugos zonos dalys. Atsižvelgiant į tai, kad Lentvario dvaro sodyba iš esmės yra atskiras ir su istoriniu nacionaliniu parku mažai susijęs kultūros paveldo kompleksas, turintis savo specialųjį planą ir didžiąją dalimi išsidėstęs už aiškios ribos – geležinkelio, jo prijungti prie Nacionalinio parko nesiūloma. Nacionalinio parko ribą ties Vilniaus–Kauno geležinkeliu siūloma patikslinti pagal geležinkelio žemės sklypo vakarinę ribą. Į Nacionalinį parką patenkančias kultūros paveldo vertybės ir jos vizualinės apsaugos zonos dalis siūloma priskirti ekologinės apsaugos prioriteto zonai.

2. Prie Nacionalinio parko siūloma prijungti šias vertingas teritorijas:

2.1. šiaurvakariniame Nacionalinio parko pakraštyje – kraštovaizdžio požiūriu vertingą teritoriją, kuri apima Rusakalnio miško pakraščius (Trakų girininkijos 6 kvartalo ir Vievio girininkijos 391 kvartalo dalis) ir Maidonių kaimo centrinę dalį. Dabartinė Nacionalinio parko riba šioje vietovėje yra neaiški, nustatyta neatsižvelgiant į gamtinių kraštovaizdžio kompleksų ir žemėnaudų ribas; už Nacionalinio parko ribų lieka Rusakalnio miško pakraščiai ir šiaurinė Maidonių kraštovaizdžio apylinkės dalis. Čia driekiasi raiškus smulkiai ir stačiai kalvotas, gūbriuotas, giliai daubotas reljefas (toks pat kaip gretimose Nacionalinio parko teritorijose), kuris ypač išryškėja centrinėje, agrarinėje-miškingoje Maidonių kaimo dalyje. Maidonių kaimo laukuose ir pamiškėse driekiasi kelios virtinės gilių (iki 20–30 m), stačiašlaičių glaciokarstinės kilmės daubų, kurios dėl nepatogaus naudojimo yra paliktos savaiminei raidai ir sudaro savitas biologinės įvairovės salas. Dėl atokumo ir periferinės padėties Maidonių kaimas dar yra išlaikęs tradicinio kaimiško kraštovaizdžio bruožus – sparčiai urbanizuojamose Trakų apylinkėse tai yra reikšminga vertybė. Dėl itin įvairių reljefo, drėkinimo ir dirvožemio sąlygų šioje vietovėje gali formotis didelės rūšinės įvairovės medynai. Dėl žemės ūkiui nepalankaus reljefo ir dirvožemio savybių (akmenuotumo, užmirkimo, stačių šlaitų) kai kur išlikę sengires primenantys miškų fragmentai su natūraliai susiformavusiais dirvožemiais ir augalija. Dobilių kaimo ribose esančiuose miškuose konstatuojamas didelis natūralus paviršiaus riedulingumas (20–30 didesnių kaip 1 m riedulių hektare), būdingas supiltiniams ledyno pakraščio dariniams, kurie formavosi intensyvaus ledyno tirpimo sąlygomis. Šis riedulingas ruožas siejamas su 15–20 m santykinio aukščio žvyringu ir itin riedulingu gūbriu, nutįstančiu iš pietryčių į šiaurės vakarus.

Siūlomas įjungti į Nacionalinį parką plotas užima 168,5 ha. Jis patenka į Dobilių, Maidonių (Trakų rajono savivaldybėje) ir Kirtimų (Elektrėnų savivaldybėje) kaimų ribas. Didžiąją dalį šio ploto (164,5 ha) siūloma prijungti prie Kudrionių kraštovaizdžio draustinio, mažesnę dalį (įsiterpiančius nenaudojamus buv. Kudrionių poilsio bazės nuotekų valymo įrenginius ir gretimus žemės ūkio paskirties sklypus, iš viso 4 ha) – prie ekologinės apsaugos prioriteto zonos. Teritorija neurbanizuota (patenka 9 vienkieminės sodybos), joje daugiausia plyti miškai ir pievos, vyrauja privatūs žemės ir miškų ūkio paskirties sklypai. Miškai privatūs, dauguma priskirti IV miškų grupei, nedideli plotai – III ir IIA miškų grupėms. Kadangi čia nėra aptikta EB svarbos natūralių miško buveinių ar saugomų rūšių radaviečių, prijungiamos teritorijos miškuose siūloma nustatyti III miškų grupę;

2.2. šiauriniame Nacionalinio parko pakraštyje – biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio požiūriu vertingą apie 1,5 km ilgio Bražuolės upės slėnio ruožą nuo dabartinės Nacionalinio parko ribos iki krašto kelio Nr. 107 Trakai–Vievis. Ši Bražuolės slėnio atkarpa yra BAST atrankos kriterijus atitinkančios vietovės „Bražuolės upės slėnis“ (LTTRA0023) dalis, tačiau šiuo metu nepatenka į jokią nacionalinę saugomą teritoriją. Bražuolės upės slėnis šioje

atkarpoje yra natūralus, neurbanizuotas, salpoje plyti miškai ir pelkės, driekiasi parengtiniai išžvalgytas Bražuolės durpių telkinys. Vyrauja privatūs žemės ūkio paskirties sklypai. Miškai privatūs, dauguma priskirti IV miškų grupei, nedideli plotai – III miškų grupei Didelę slėnio dalį užima EB svarbos natūralios buveinės: 91E0² *Aliuviniai miškai³, 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės, 7220 *Šaltiniai su besiformuojančiais tufais, 7230 Šarmingos žemapelkės. Taip pat nustatytos saugomos rūšies žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*) buveinės. Be to, Bražuolės slėnis pasižymi aukšta kompleksine kraštovaizdžio verte (8,4 balo)⁴. Siūlomas įjungti į Nacionalinį parką plotas užima 49 ha, jį siūloma prijungti prie Bražuolės kraštovaizdžio draustinio, o miškuose atsižvelgiant į EB svarbos natūralių buveinių pasiskirstymą siūloma nustatyti IIA ir III miškų grupes.

3. Iš Nacionalinio parko siūloma išimti:

3.1. Serapiniškių kaime – naująsias Trakų miesto kapines ir jų plėtrai numatytą teritoriją (valstybinis 8,9 ha ploto kitos paskirties žemės sklypas kadastro Nr. 7970/0001:91);

3.2. Fermos kaime (šalia Senujų Trakų) – raguvos, kuri driekiasi nuo Vilniaus–Marcinkonių geležinkelio iki Senujų Trakų piliavietės, šiaurinę dalį, kuri yra stipriai pažeista (iš dalies nukasta) eksploatuojant žvyro išteklius. Šiuo metu teritorija priskirta Senujų Trakų archeologiniam draustiniui (nors nepatenka į kultūros paveldo vertybių ribas), apie pusę jos užima privatūs žemės ūkio paskirties sklypai, likusi dalis – nenaudojama ir NTR neįregistruota valstybinė žemė. Siūlomas išjungti iš Nacionalinio parko plotas užima 12,8 ha, didžiąją jo dalį siūloma prijungti prie gretimos Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonos;

3.3. Senujų Trakų kaime – Nerūdininkų gatvėje esančius daugiabučius namus ir dalį statinių prie Senujų Trakų geležinkelio stoties. Siūlomas išjungti iš Nacionalinio parko plotas užima 3,5 ha, šiuo metu patenka į žemės ūkio ir gyvenamojo prioriteto zonas;

3.4. Senujų Trakų kaimo pietinėje dalyje – agrarinę teritoriją į pietus nuo aukštos įtampos elektros perdavimo oro linijos ir kompleksinio kultūros paveldo objekto, turinčio paminklo statusą – Senujų Trakų piliavietės su papiliu (u. k. 30354) – pietinės ribos. Dabartinė Nacionalinio parko riba šioje vietoje labai neaiški, išbrėžta lanku ir nesutampa nei su žemės sklypais nei su jokiais kitais orientyrais. Šiuo metu teritorija priskirta Senujų Trakų archeologiniam draustiniui (nors nepatenka į kultūros paveldo vertybių ribas ir niekuo nesiskiria nuo aplinkinės Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonos), joje vyrauja žemės ūkio naudmenos ir privatūs žemės ūkio paskirties sklypai, įsiterpia keletas sodybų. Siūlomas išjungti iš Nacionalinio parko plotas užima 30 ha, visą šį plotą siūloma prijungti prie gretimos Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonos;

3.5. Trakų miesto pietinėje dalyje – agrarines teritorijas į pietus nuo Babriškių ir Svajonių gatvių (10 ha), neaiškią Nacionalinio parko ribą priderinant prie žemės sklypų ribų. Šias neurbanizuojamas privačias agrarines teritorijas siūloma prijungti prie Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonos.

4. Nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonas siūloma keisti taip:

4.1. dabartinis Nacionalinio parko funkcinis zonavimas yra labai smulkus. Saugomų teritorijų valstybės kadastro (toliau – STVK) duomenimis, Nacionalinio parko viduje išskirta

² Keturių simbolių derinys (pavyzdžiui, 1110) nurodo buveinės tipo kodą, kuris atitinka Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ kodą Europos Sąjungos buveinių interpretavimo vadove (EUR 15/2, 1999).

³ Žyma (*) nurodo Europos Bendrijos svarbos prioritetinius buveinių tipus, nustatytus 1992 m. gegužės 21 d. Europos Tarybos direktyvoje 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos.

⁴ Trakų istorinio nacionalinio parko kraštovaizdžio struktūros schema (2018 m.).

net 111 funkcinio prioriteto zonų, iš jų net 36 – mažesnės nei 5 ha. Daugelyje vietų smulkesnes funkcinio prioriteto zonas siūloma apjungti arba prijungti prie gretimų stambesnių zonų. Pirmiausia tai pasakytina apie ežerų salas, mažesnius ežerus, rekreacinius ir gamybinius-komunalinius objektus, kurie šiuo metu yra išskirti kaip atskiros funkcinio prioriteto zonos;

4.2. atsižvelgiant į tai, kad Trakų apylinkėse gamtinės sąlygos nėra palankios žemės ūkiui (nederlingi dirvožemiai, raižytas reljefas), o žemės ūkio veikla ekstensyvi, siūloma atsisakyti žemės ūkio zonų, jas prijungiant prie gretimų ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonų, kuriose galioja bendrieji valstybiniam parkams taikomi reikalavimai. Dėl šio pokyčio specialiosios žemės naudojimo sąlygos žemės savininkams ir naudotojams nesikeistų, tik miškų grupę kai kur reikėtų pakeisti iš IV į III. Šiuo metu Nacionaliniame parke išskirta net 10 žemės ūkio zonų, jos užima nemažą 1 124 ha plotą (13,8 % parko ploto);

4.3. taip pat siūloma atsisakyti ūkinio prioriteto (gamybinių-komunalinių) zonų, numatant galimybes jų konversijai į gyvenamąsias ir komercines teritorijas. STVK duomenimis, Nacionaliniame parke išskirtos 4 tokios zonos, kurios kartu užima 73,6 ha (0,9 %). Dar viena gamybinė-komunalinė zona (prie Širmuko ežero) neįbrėžta STVK. Pažymėtina, kad per 30 metų dalis buvusių gamybinių objektų ir kompleksų sunyko (pavyzdžiui, Jovariškių kaime buvusi kailinių žvėrelių ferma, prie Širmuko ežero buvęs gyvulių supirkimo punktas) ir (ar) pakeitė naudojimo pobūdį. Pastaruoju metu daugelyje tokių zonų stebima tendencija keisti pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir statyti gyvenamosios ar rekreacinės paskirties pastatus. Istorinio nacionalinio parko kontekste, tokia gamybinių-komunalinių teritorijų konversija yra geresnė alternatyva, nei pramonės ar logistikos kompleksų vystymas – ji gali prisidėti prie Trakų miesto ir Jovariškių kaimo urbanistinės plėtros bei gyvenamojo būsto poreikio patenkinimo, tam panaudojant teritorijas, kurios galiojančiuose teritorijų planavimo dokumentuose jau yra skirtos ūkiniam naudojimui ir užstatymui;

4.4. Nacionaliniame parke išskirti du kultūriniai rezervatai. Kituose valstybiniuose parkuose kultūrinių rezervatų nėra. Kultūriniai rezervatai Nacionaliniame parke išskirti siekiant pabrėžti Senųjų ir Naujųjų Trakų, kaip senosios Lietuvos sostinės ir antrojo LDK politinio centro, svarbą (analogiškai įsteigti valstybiniai kultūriniai rezervatai Vilniaus senamiestyje ir Kernavėje – Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas bei valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas). Esamos būklės analizė parodė, kad į Nacionalinio parko kultūrinius rezervatus patenka nemažai privačių žemės sklypų bei intensyviai naudojama Galvės ežero krantinė su prieplaukomis. Tokių objektų buvimas kultūriniame rezervate neatitinka Saugomų teritorijų įstatymo nuostatų ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų reikalavimų, todėl siūloma keisti šių rezervatų statusą ir ribas;

4.5. Trakų salos ir pusiasalio kultūrinio rezervato pavadinimą siūloma keisti į Trakų pilių kultūrinį rezervatą (pagal Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato pavyzdį). Toks pavadinimas būtų trumpesnis ir aiškesnis, geriau atspindėtų rezervato išskirtinumą. Rezervato ribas siūloma koreguoti taip:

4.5.1. rytuose ir šiaurėje rezervato ribą sutapatinti su kultūros paveldo vietovės – Trakų senamiesčio (u. k. 17114) – riba;

4.5.2. pietuose, ties Karaimų ir Kęstučio gatvėmis, iš rezervato išjungti įsiterpiančius privačius kitos paskirties žemės sklypus su statiniais. Šių sklypų buvimas kultūriniame rezervate prieštarauja Saugomų teritorijų įstatymo 31 str. 1 p. nuostatai, kad rezervatų žemė yra išimtinė valstybės nuosavybė. Bendras siūlomas iš rezervato išjungti plotas sudaro 0,9 ha,

į jį patenka 7 žemės sklypai ar jų dalys (iš jų 4 – privatūs). Šį plotą siūloma prijungti prie gretimo Trakų senamiesčio urbanistinio draustinio. Pažymėtina, kad šiame plote esantys pastatai, nors ir patenka į Trakų pusiasalio pilies liekanų ir kitų statinių kompleksą (u. k. 1021), neturi paminklo statuso. Rezervate siūloma saugoti vertingiausią, paminklo statusą turinčią šio komplekso dalį – Trakų pusiasalio pilies liekanas (u. k. 22719), kurios kartu su Trakų salos pilimi (taip pat kultūros paminklu) sudaro unikalų gynybinį kompleksą;

4.5.3. vakaruose (Galvės ežere) draustinio ribą vesti tiesėmis nuo Pilies salos iki tilto į Karaimų salą pradžios ir nuo šio tilto link Pusiasalio pilies bokšto, iš kultūrinio rezervato išjungiant intensyviai naudojamą krantinę su prieplaukomis ir gretimą ežero akvatoriją (4,2 ha). Šį plotą siūloma prijungti prie gretimo Trakų senamiesčio urbanistinio draustinio;

4.5.4. iš viso, pagal siūlomas ribas, rezervatas apimtų 19,8 ha (6,2 ha mažiau nei dabartinis kultūrinis rezervatas);

4.6. Senujų Trakų piliavietės kultūriniame rezervate yra nemažai privačių žemės sklypų ar jų dalių. Didžiausias privatus žemės sklypas apima pačią piliavietę, kurioje šiuo metu įsikūręs vienuolynas, o šiauriau piliavietės į rezervatą patenka daugiau nei 10 privačių namų valdų ar jų dalių su sodybiniais pastatais. Privačių žemės sklypų buvimas kultūriniame rezervate prieštarauja Saugomų teritorijų įstatymo 31 str. 1 p. nuostatai, kad rezervatų žemė yra išimtinė valstybės nuosavybė. Siekiant išspręsti šį prieštaravimą, siūloma Senujų Trakų piliavietės kultūriniam rezervatui suteikti archeologinio draustinio statusą, kuris yra pakankamas čia esančioms archeologinėms kultūros paveldo vertybėms išsaugoti. Senujų Trakų archeologinio draustinio ribas siūloma nustatyti apimant Senujų Trakų piliavietę su papiliu (u. k. 30354), Senujų Trakų senovės gyvenvietę (u. k. 17209) ir šalia esančią raguvos dalį iki kultūros paveldo vietovės – Senujų Trakų kaimo istorinės dalies (u. k. 22146) – ribos. Taip apibrėžtas Senujų Trakų archeologinis draustinis apimtų saugomus archeologinę vertę turinčius objektus ir visas patektų į KVR įregistruotų kultūros paveldo vertybių ribas. Siūlomas archeologinio draustinio plotas 25,8 ha – didesnis nei dabartinio Senujų Trakų piliavietės kultūrinio rezervato (16,3 ha), bet gerokai mažesnis nei dabartinio Senujų Trakų archeologinio draustinio (109,2 ha). Pažymėtina, kad dabartinis Senujų Trakų archeologinis draustinis didžiąja dalimi driekiasi už kultūros paveldo vertybių ribų, nesutampa su jokių kultūros paveldo objektu. Į KVR įregistruotų kultūros paveldo vertybių ribas nepatenkančias dabartinio Senujų Trakų archeologinio draustinio dalis (53 ha) siūloma prijungti prie ekologinės apsaugos prioriteto zonos, o šiaurinę ir pietinę draustinio pakraščius (43 ha) – išjungti iš nacionalinio parko ir prijungti prie jo buferinės apsaugos zonos (žr. 3.2 ir 3.4);

4.7. Senujų Trakų kaimo architektūros draustinis patenka į kultūros paveldo vietovę – Senujų Trakų kaimo istorinę dalį (u. k. 22146), kuri išsiskiria urbanistine, istorine, architektūrine, archeologine ir kraštovaizdžio verte. Atsižvelgiant į susiklosčiusią valstybinių parkų zonavimo praktiką, siūloma keisti draustinio rūšį į urbanistinį, o draustinio ribas priderinti prie kultūros paveldo vietovės ribų. Patikslinus ribas, Senujų Trakų urbanistinio draustinio plotas beveik nepasikeistų;

4.8. Trakų senamiesčio urbanistinio draustinio pavadinimą siūloma pakeisti į Trakų urbanistinį draustinį (pagal kituose valstybiniuose parkuose esančių šio tipo draustinių pavyzdį). Draustinio ribas siūloma priderinti prie kultūros paveldo vietovės – Trakų senamiesčio (u. k. 17114) – ribų, prijungiant dalį Galvės ir Totoriškių ežerų akvatorijų. Patikslinus ribas, draustinio plotas padidėtų 39 ha (nuo 108 iki 147 ha);

4.9. įvertinus turimus duomenis apie saugotinas kultūros paveldo vertybes, siūloma atsisakyti keleto kultūrinių draustinių (Bražuolės archeologinio, Daniliškių archeologinio,

Daniliškių kaimo architektūrinio, Senųjų Trakų archeologinio ir Varnikėlių-Serapiniškių kaimo architektūros), jų teritorijas prijungiant prie gretimų zonų. Šie draustiniai yra arba maži ir įsiterpia į didesnius gamtinius ar kompleksinius draustinius, arba stokoja išskyrimo pagrindimui būtinų kultūros paveldo vertybių:

4.9.1. Bražuolės piliakalnio pagrindu išskirtas Bražuolės archeologinis draustinis yra mažas (5,5 ha), nepilnai apima kultūros paveldo vietovę ir įsiterpia į Bražuolės hidrografinį draustinį. Bražuolės piliakalnio ir pilkapyno (u. k. 31071) vietovės aktas šiuo metu tikslinamas. Bražuolės piliakalnis ir pilkapynas neatitinka kultūros paveldo vietovėms keliamų reikalavimų, todėl tikėtina, kad patikslinus aktą, vertybė pagal sandarą taps kompleksu. Siūloma šią kultūros paveldo vertybę prijungti prie gretimo Bražuolės hidrografinio draustinio, draustinio rūšį keičiant į kraštovaizdžio;

4.9.2. prie Kudrionių kraštovaizdžio draustinio siūloma prijungti du įsiterpiančius mažus kultūrinius draustinius – Daniliškių archeologinį draustinį ir Daniliškių kaimo architektūrinį draustinį. Daniliškių archeologinis draustinis (7 ha) apima Daniliškių piliakalnio su gyvenvietę kompleksą (u. k. 24153), šios kultūros paveldo vertybės vizualinės apsaugos zona driekiasi Kudrionių kraštovaizdžio draustinyje. Daniliškių kaimo architektūros draustinis (30 ha) išskirtas Daniliškių sentikių kaimo pagrindu. Kaime yra vos viena kultūros paveldo vertybė – Daniliškių Švč. Trejybės sentikių cerkvė (u. k. 39585). Šio kaimo nesiūloma įrašyti į KVR kaip kultūros paveldo vietovės, taip pat jame nesiūloma registruoti naujų kultūros paveldo objektų, todėl išskirti atskirą kultūrinį draustinį čia nėra pagrindo. Pažymėtina, kad abiejuose kultūriniuose draustiniuose esantys miškai yra priskirti IIA miškų grupei, kaip ir aplinkiniai Kudrionių kraštovaizdžio draustinio miškai;

4.9.3. siūloma atsisakyti Varnikėlių-Serapiniškių kaimo architektūros draustinio (84 ha), didžiąją teritorijos dalį (75 ha) prijungiant prie ekologinės apsaugos prioriteto zonos, o Ilgelio pelkės pakraščius su pievomis ir medžiais bei krūmais apaugančiais plotais (9 ha) – prie gretimo Varnikų botaninio-zoologinio draustinio. Šis kultūrinis draustinis apima tris kaimus (Varnikėlių I, Varnikėlių II ir Serapiniškių), kurie yra iš dalies išsaugoję senąjį kelių ir gatvių tinklą, tačiau nepasižymi architektūrine verte. Čia nėra saugomų kultūros paveldo vertybių, šių kaimų nesiūloma įrašyti į KVR kaip kultūros paveldo vietovių, taip pat juose nesiūloma registruoti naujų kultūros paveldo objektų, todėl išskirti kultūrinį draustinį nėra pagrindo. Taip pat nėra nustatyta gamtos vertybių, tačiau teritorija yra svarbi gretimo Varnikų botaninio-zoologinio draustinio (Ilgelio pelkės gamtinio komplekso ir BAST „Varnikų miškas“) apsaugai;

4.10. dabartinis Saugomų teritorijų įstatymas kraštovaizdžio architektūros draustinio rūšies nenumato, todėl Užutrakio parko kraštovaizdžio architektūros draustinio rūšį siūloma keisti į kraštovaizdžio. Kraštovaizdžio draustinio statusas geriausiai atspindėtų Užutrakio dvaro sodybos (u. k. 785) vertingųjų savybių kompleksiskumą, nes šio objekto vertės apima ir žmogaus sukurtą (architektūra, parkas), ir gamtinį kraštovaizdį. Pažymėtina, kad dabartiniame draustinyje esantiems žemės sklypams jau yra nustatyta kraštovaizdžio draustinio specialioji sąlyga. Draustinio ribas siūloma sutapatinti su kultūros paveldo komplekso – Užutrakio dvaro sodybos (u. k. 785) – ribomis, prijungiant teritorijas pietuose (buvusio kelto vieta ir senkelio atkarpa Varnikų kaime, 1,3 ha) ir šiaurėje (link Epušės ežero, 30,7 ha). Siūlomi prijungti plotai yra valstybinėje žemėje, šiuo metu patenka į įvairias funkcinio prioriteto zonas (Galvės hidrografinį draustinį, Varnikų botaninį-zoologinį draustinį, žemės ūkio ir ekologinės apsaugos prioriteto zonas), miškai priskirti IIB, IIA ir III

miškų grupėms. Patikslinus ribas, Užutrakio kraštovaizdžio draustinio plotas padidėtų 30,5 ha (nuo 71,6 iki 102,1 ha);

4.11. Nacionalinis parkas yra vienas iš nedaugelio valstybinių parkų, kuriame nėra gamtinių rezervatų. Be to, dalis šiame parke išskirtų BAST ir kitų vertingų gamtinių kompleksų nepatenka į konservacinio prioriteto zoną. Siekiant išsaugoti gyvosios gamtos vertybes ir kitus gamtinių požiūriu vertingus kompleksus, Nacionaliniame parke siūloma išskirti gamtinį rezervatą ir 4 naujus gamtinius draustinius. Pažymėtina, kad šie sprendiniai prisidėtų prie „Natura 2000“ ekologinio tinklo, ES Biologinės įvairovės strategijoje numatytų saugomų teritorijų plėtros tikslų ir Lietuvos Respublikos, kaip ES narės, įsipareigojimų įgyvendinimo⁵:

4.11.1. Varnikų miško šiaurinėje dalyje, siekiant išsaugoti esamas EB svarbos 9010 *Vakarų taigos, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų ir 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveines bei saugomos rūšies purpurinio plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*) veisimosi ir maitinimosi plotus, taip pat atkurti palankią miško buveinių apsaugos būklę ar pasiekti jų susiformavimą, siūloma suformuoti Varnikų miško gamtinį rezervatą, kuris apimtų valstybinius miškus (129–132 miško kvartalus ir 133–134 kvartalų dalis į šiaurę nuo Varnikų–Padumblės kelio, iš viso 133,1 ha). Ši natūralumu ir buveinių gausa išsiskirianti Varnikų miško dalis patenka į Varnikų botaninį-zoologinį draustinį ir BAST „Varnikų miškas“ (LTTRA0019), joje nustatyta IIA miškų grupė. Daugiau nei pusė siūlomo rezervato teritorijos (79,5 ha) jau dabar patenka į reprezentatyvius miškų plotus, kuriuose nevykdoma jokia ūkinė veikla. Pažymėtina, kad pagal 2021–2023 m. Gamtos paveldo fondo įgyvendinto LIFE programos projekto LIFE20 NGO4GD/LT/000009 „Lietuvos saugomų teritorijų tinklo plėtra Europos žaliojo kurso kontekste“ rezultatus, šis Varnikų miško plotas priskirtas prie griežtai apsaugai tinkamiausių teritorijų visoje Lietuvoje. Svarstyta galimybė gamtiniam rezervatui priskirti ir Varnikų botaninio-zoologinio draustinio pietinėje dalyje telkšančią Ilgelio pelkę su ją supančiomis EB svarbos miškų buveinėmis. Ilgelio pelkės ir apypelkio gamtinis kompleksas taip pat tinkamas griežtai apsaugai, tačiau jame driekiasi gausiai lankomas Varnikų pažintinis takas;

4.11.2. siekiant išsaugoti BAST „Akies ežeras ir jo apyežerės“ vertybes (3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, žvilgančiosios riestūnės, dvijuostės nendriadusės ir šarvuotosios skėtės buveines), siūloma išskirti 17,7 ha ploto Akies botaninį-zoologinį draustinį. Šiuo metu buveinių apsaugai svarbi teritorija patenka į rekreacinio prioriteto zoną. Didžioji siūlomo draustinio dalis yra valstybinėje žemėje, pakraščiuose įsiterpia keletas privačių žemės ūkio paskirties sklypų. Miškai priskirti IIB miškų grupei, be to, valstybiniai miškai priskirti reprezentatyviems plotams, kuriuose nevykdoma ūkinė veikla;

4.11.3. Alsakių miške siūloma išskirti 74,8 ha ploto Alsakių botaninį-zoologinį draustinį. Siūlomas draustinis apimtų ne tik BAST „Alsakių miškas“ ir jame išskirtas EB svarbos natūralias buveines (3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 9010 *Vakarų taiga, 9050 Rūšių turtingi eglynai, 9080 *Pelkėti lapuočių miškai, 91D0 *Pelkiniai miškai), bet ir šiauriau plytinį pelkėtą miškų masyvą, kuriame beveik nevykdoma ūkinė veikla ir taip pat yra vertingų natūralių buveinių ar potencialo joms formotis (100

⁵ ES Biologinės įvairovės strategijoje numatyta iki 2030 m. pasiekti, kad biologinės įvairovės apsaugai įsteigtos teritorijos sudarytų ne mažiau kaip 30 %, o griežtos apsaugos – ne mažiau kaip po 10 % ES sausumos teritorijos ir jūros akvatorijos ploto. Siekis didinti saugomų bei griežtai saugomų teritorijų plotą atsispindi ir 2020 m. patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje.

miško kvartalo 8 sklype inventorizuoti 9020 *Plačialapių ir mišrūs miškai, daugelyje miško sklypų *Pc* augavietėse gali formuotis 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinės). Siūlomame draustinyje taip pat aptinkamos saugomos paukščių rūšys: baltanugaris genys, pilkoji meleta ir žvirblinė pelėda. Šiuo metu didžioji siūlomo draustinio dalis patenka į ekologinės apsaugos prioriteto zoną, kurioje esantys miškai priskirti III miškų grupei. Beveik visas siūlomas draustinis patenka į valstybinės reikšmės miškus, didžioji dalis miškų (55,2 ha arba 73 %) priskirti reprezentatyviems plotams, kuriuose nevykdoma ūkinė veikla. Visame plote miškų grupę siūloma keisti į IIA;

4.11.4. siekiant išsaugoti Skaisčio ežero hidrografinę struktūrą ir BAST „Skaisčio ežeras“ vertybes (3140 Ežerų su menturdumblių bendrijomis buveinės, kurios užima didžiąją ežero dalį), siūloma išskirti 285,1 ha ploto Skaisčio hidrografinį draustinį. Skaisčio ežeras pasižymi vingiuota kranto linija, įlankų, pusiasalių ir salų gausa, vaizdingu kraštovaizdžiu (kompleksinė kraštovaizdžio vertė aukšta – 8,4 balo), yra ganėtinai gilus (didžiausias gylis siekia 32 m, vidutinis 9,8 m). Ežere yra 9 natūralios salos, 3 salos saugomos kaip archeologiniai kultūros paveldo objektai (senovės gyvenvietės). Šiuo metu ežeras ir buveinių apsaugai svarbi teritorija patenka į rekreacinio prioriteto zoną, o daugelis salų išskirtos kaip ekologinės apsaugos prioriteto zonos. Pažymėtina, kad pagal 2019 m. parengtą 2013–2018 m. laikotarpio Buveinių direktyvos įgyvendinimo nacionalinę ataskaitą⁶, 3140 Ežerų su menturdumblių bendrijoms didelę grėsmę kelia sporto, turizmo ir poilsio veikla bei infrastruktūros plėtra, rekomenduojama mažinti rekreacinės veiklos poveikį. Tai taip pat svarus argumentas ežerą priskirti konservacinio prioriteto zonai. Visas siūlomas draustinis yra valstybinėje žemėje. Ežero salose augantys miškai priskirti III miškų grupei;

4.11.5. Nacionalinio parko šiaurės rytinėje dalyje išsiskiria Šulininkų glaciokarstinių ežerėlių gamtinis kompleksas. Jis pasižymi hidrografine verte (ratu išsidėstę 4 nenuotakūs glaciokarstiniai ežerėliai, iš kurių didžiausias – Šulininkų – net 35,5 m gylis) ir raiškiu kalvotu-daubotu reljefu, aukštais ir stačiais šlaitais, tarp ežerėlių duburių plyti mišrus miškas. Giliame Šulininkų ežere (vid. gylis 12,4 m) gyvena seliavos. Seniau ežerai priklausė grafų Tiškevičių valdoms, čia jau XIX a. vykdyti žuvivaisos darbai, tuo metu ežerėliai buvo sujungti tarpusavyje. Siekiant išsaugoti šį gamtinį kompleksą, siūloma išskirti 106 ha ploto Šulininkų hidrografinį draustinį. Šiuo metu Šulininkų ežerėlių gamtinis kompleksas patenka į ekologinės apsaugos ir rekreacinio prioriteto zonas, miškuose nustatyta III miškų grupė, didesnė teritorijos dalis patenka į privačius žemės sklypus;

4.12. Įvertinus turimus duomenis apie saugotinas vertybes, siūloma keisti kai kurių gamtinių draustinių rūšį ir (ar) ribas:

4.12.1. prie Akmenos hidrografinio draustinio siūloma prijungti ežero vakarinėje dalyje esančią Didžiąją salą (1,5 ha), kuri yra ir kultūros paveldo vertybė – Varatniškių senovės gyvenvietė (u. k. 32938);

4.12.2. Bražuolės hidrografinis draustinis apima Bražuolės upės ištakas ir neilgą aukštupio ruožą. Bražuolės slėnio ruožas, kuriame driekiasi draustinis, vertingas kraštovaizdžio požiūriu (kraštovaizdžio apylinkės kompleksinė vertė aukšta – 8,4 balo), taip pat pasižymi biologine verte – čia išskirta BAST atrankos kriterijus atitinkanti vietovė „Bražuolės upės slėnis“ su EB svarbos miškų, pelkių, pievų bei saugomų rūšių dvilapio purvuolio ir žvilgančiosios riestūnės buveinėmis. Be to, į draustinį įsiterpia itin reikšminga kultūros paveldo vertybė – Bražuolės piliakalnis ir pilkapynas (u. k. 31071). Atsižvelgiant į

6

vertybių gausą ir įvairovę, siūloma keisti šio draustinio rūšį į kraštovaizdžio bei praplėsti draustinio ribas pietuose (įjungiant teritorijas ties Bražuolės ištakomis, 26 ha), vakaruose (įjungiant Bražuolės piliakalnį ir pilkapyną, 9,6 ha) ir šiaurėje (įjungiant vietovės „Bražuolės upės slėnis“ ruožą iki krašto kelio Nr. 107 Trakai–Vievis, 49 ha). Pagal šiuos siūlymus, draustinio plotas padidėtų 84 ha (nuo 110,7 iki 194,7 ha);

4.12.3. Galvės hidrografinis draustinis patenka į išskirtinės kraštovaizdžio vertės (net 11,6–12,4 balo) apylinkes, be to, į draustinį patenka kultūros paveldo objektai – Varnikų senovės gyvenvietė (u. k. 17205) ir dalis Varnikų piliakalnio (u. k. 3527, dabartinė draustinio riba kerta piliakalnį). Atsižvelgiant į išskirtinę kraštovaizdžio vertę, siūloma keisti šio draustinio rūšį į kraštovaizdžio bei praplėsti draustinio ribas šiaurėje, į draustinį įjungiant šiaurinę Galvės ežero pakrantę su apžvalgos vietomis ir Kęstučio kalnu (92 ha, didžioji dalis patenka į ekologinės apsaugos prioriteto zoną, nedideli plotai į rekreacinio prioriteto ir žemės ūkio zonas). Taip pat siūloma į draustinį įjungti daugumą Galvės ežero salų (13 salų, kurios nepatenka į kultūros paveldo vietovę, šiuo metu yra išskirtos kaip ekologinės apsaugos prioriteto zonos ir kartu užima 9,6 ha) bei pakoreguoti pietinę draustinio ribą, įjungiant visą Varnikų piliakalnį ir šiaurinę valstybinio žemės sklypo unikalus Nr. 7977-0003-0111 dalį (šiuo metu patenka į rekreacinio prioriteto zoną, siūlomi prijungti plotai sudaro 0,5 ir 1 ha). Pagal šiuos siūlymus, draustinio plotas padidėtų 89,7 ha (nuo 374,5 iki 464,2 ha);

4.12.4. Plomėnų ornitologinis draustinis apima BAST „Plomėnų pelkė“ – tai viena vertingiausių biologinės įvairovės požiūriu Nacionalinio parko teritorijų, pasižyminti saugomų gamtinių buveinių gausa ir įvairove. BAST „Plomėnų pelkė“ apsaugos tiksluose įvardintos įvairios EB svarbos pelkių, pievų, miškų ir vandenų buveinės, saugomos rūšys auksuotoji šaškytė, didysis auksinukas, dvilapis purvuolis, raudonpilvė kūmutė, šarvuotoji skėtė. Draustinyje aptinkama nemažai saugomų paukščių rūšių (didysis baublys, didžioji kuolinga, juodasis gandras, juodoji žuvėdra, paprastasis vištvanagis ir kt.), tačiau šis draustinis nėra priskirtas „Natura 2000“ ekologinio tinklo paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms. Atsižvelgiant į gyvosios gamtos vertybių gausą ir įvairovę, siūloma keisti šio draustinio rūšį į botaninį-zoologinį draustinį. Draustinio ribas siūloma nežymiai koreguoti pakraščiuose, pagal siūlomas ribas jo plotas padidėtų 2 ha;

4.12.5. Varnikų botaninio-zoologinio draustinio ribas siūloma keisti šiaurėje (Varnikų miško šiaurinėje dalyje išskirti 133,1 ha ploto gamtinį rezervatą, Skaisčio ežero pakrantėje esančias Varnikų kaimo sodybas (4,6 ha) priskirti ekologinės apsaugos prioriteto zonai, o miškininkų prižiūrimą stovyklavietę „Prie Trakų“ (2,5 ha) – rekreacinio prioriteto zonai) ir pietvakariuose (Lukos ežero pusiasalyje įsikūrusią sodybą su greta esančiais privačiais žemės ūkio paskirties sklypais (5 ha), kurie nepatenka į BAST „Varnikų miškas“, bei Ostruvkos kaime esantį 11,5 ha plotą, kuriame nėra nustatyta gyvosios gamtos vertybių ir vyrauja privatūs žemės ūkio paskirties sklypai, priskirti ekologinės apsaugos prioriteto zonai). Kitur draustinio ribos koreguojamos priderinant prie žemės sklypų ribų. Pagal siūlomas ribas, draustinio plotas sumažėtų 150,8 ha (nuo 611,3 iki 460,5 ha);

4.13. siekiant užtikrinti gamtiniu požiūriu vertingų teritorijų apsaugą, prie Nacionalinio parko ekologinės apsaugos prioriteto zonos siūloma prijungti:

4.13.1. Širmuko ežerą (BAST „Širmuko ežeras“, plačiosios dusios ir dvijuostės nendriadusės buveinė) su apyežerėmis. Šiuo metu ežeras ir jo pakrantės patenka į rekreacinio prioriteto zoną (miškai priskirti IIB miškų grupei), o į rytus ir šiaurę nuo ežero driekiasi ūkinio prioriteto (gamybinė-komunalinė) ir žemės ūkio zonos. Širmuko ežeras yra mažas (vos 4,9 ha), seklaus ir mažai tinkamas rekreacijai, jautrus žmogaus veiklos poveikiui. Siekiant

išsaugoti plačiosios dusios ir dvijuostės nendriadusės buveinių palankią apsaugos būklę, Širmuko ežere ir pakrantėse neturi būti plėtojama rekreacinė veikla, būtina saugoti ežero pakrančių augaliją ir riboti urbanistinę plėtrą greta esančiose privačiose teritorijose;

4.13.2. tarp Trakų miesto ir Varnikų botaninio-zoologinio draustinio įsiterpusią Varnikų kaimo teritoriją (71 ha). Šiuo metu teritorija patenka į rekreacinio prioriteto zoną, tačiau naudojama ekstensyviai, joje vyrauja privačios žemės, miškai priskirti IIB miškų grupei, būdingas padrikas taškinis (vienkieminis) sodybinis užstatymas. Ši teritorija ribojasi su esamu Varnikų ir siūlomu Akies botaniniais-zoologiniais draustiniais, yra svarbi šių draustinių ekologinei apsaugai, todėl ir toliau turėtų likti ekstensyviai naudojama, joje nėra pageidautina intensyvaus rekreacinio naudojimo ir (ar) urbanistinę plėtrą;

4.14. gyvenamojo prioriteto zonas ir jų ribas siūloma koreguoti atsižvelgiant į urbanizuotų teritorijų išsidėstymą ir urbanistinės plėtros galimybes:

4.14.1. Trakų miesto pietinėje dalyje prie gyvenamojo prioriteto zonos siūloma prijungti 129 ha jau urbanizuotų teritorijų ties Aukštadvario, Gedimino, Plomėnų, Svajonių ir Vilniaus gatvėmis, kurios rengiant galiojančią Nacionalinio parko planavimo schemą buvo priskirtos ūkinio prioriteto (gamybinės-komunalinės), ekologinės apsaugos prioriteto ir netgi žemės ūkio zonoms, taip apribojant šių teritorijų vystymą. Taip pat prie gyvenamojo prioriteto zonos siūloma prijungti pietinę Trakų senamiesčio urbanistinio draustinio dalį, kuri nepatenka į kultūros paveldo vietovę (4,4 ha, apima autobusų stotį, greta esantį žiedą ir namų valdas prie Gedimino gatvės link geležinkelio stoties) bei išplėsti gyvenamąją zoną buv. Babriškių kaimo šiaurinėje dalyje, prijungiant mažiau jautrią 7 ha žemės ūkio teritoriją. Pažymėtina, kad šiose teritorijose jau yra viešasis vandens tiekimas ir nuotekų tinklai, didžioji teritorijų dalis jau yra urbanizuotos, tad papildomo poveikio saugomoms vertybėms nenumatoma. Be to, ūkinio prioriteto (gamybinių-komunalinių) zonų įjungimas į gyvenamojo prioriteto zoną atvertų galimybes jų konversijai į gyvenamąsias ir komercines teritorijas, kas būtų palanku tiek Trakų miesto vystymui, tiek kraštovaizdžio bei ekologiniu požiūriu;

4.14.2. Jovariškių kaimo gyvenamojo prioriteto zoną siūloma formuoti apjungiant dvi esamas gyvenamojo prioriteto zonas ir vakarinę ūkinio prioriteto (gamybinės-komunalinės) zonos dalį su buvusiomis kailinių žvėrelių fermomis ir gretimais kitos paskirties žemės sklypais (rytinę, neurbanizuotą gamybinės-komunalinės zonos dalį su žemės ūkio paskirties sklypais siūloma prijungti prie ekologinės apsaugos prioriteto zonos). Šiaurėje ir rytuose siūloma išlaikyti esamą gyvenvietės užstatymo ribą, neplečiant užstatymo į Akmenos ežero ir Karališkių laukų pusę. Pakoreguota Jovariškių kaimo gyvenamojo prioriteto zona apimtų 62 ha – tiek pat, kiek apjungiamos gyvenamosios ir ūkinės zonos. Šioje teritorijoje dar daug neužstatytų žemės sklypų, kuriuose galima urbanistinę plėtrą, yra geros galimybės formuoti kompaktišką gyvenvietę su šiuolaikinius poreikius atitinkančia infrastruktūra. Pažymėtina, kad Jovariškių kaime planuojama viešojo vandens tiekimo plėtra;

4.14.3. Senuosiuose Trakuose gyvenamojo prioriteto zonų ribas siūloma nežymiai pakoreguoti, priderinant prie žemės sklypų ir kultūros paveldo vietovės ribų;

4.14.4. iš viso gyvenamojo prioriteto zona Nacionaliniame parke padidėtų 160 ha (nuo 147 iki 307 ha arba nuo 1,8 iki 3,7 %);

4.15. rekreacinio prioriteto zoną, be jau aptartų siūlymų, siūloma koreguoti šiose vietose:

4.15.1. Trakų miesto pietinėje dalyje prie rekreacinio prioriteto zonos siūloma prijungti Babruko, Gilušio ir Olaukos ežerų pakrantes su greta esančiomis agrarinėmis teritorijomis, rekreaciniais miškais, sodybomis ir viešbučių paskirties pastatais (iš viso 42 ha) bei

neurbanizuojamą Totoriškių ežero pietvakarinę pakrantę (1,4 ha). Minimoms ežerų pakrantėms šiuo metu patenka į ekologinės apsaugos ir gyvenamojo prioriteto bei žemės ūkio zonas, tačiau iš tiesų jos yra ar galėtų būti naudojamos poilsiui, taip pat jose yra vaizdingų kraštovaizdžio apžvalgos vietų;

4.15.2. Trakų mieste prie rekreacinio prioriteto zonos taip pat siūloma prijungti pietines Lukos ežero pakrantes su rekreaciniams miestų miškams priskiriamu 122 miško kvartalu (iš viso 12,6 ha, šiuo metu patenka į Trakų senamiesčio urbanistinį draustinį ir ekologinės apsaugos prioriteto zoną). Čia driekiasi pėsčiųjų ir dviračių takai, įrengta keletas viešų maudymosi vietų. Šalia geležinkelio stoties esanti pietinė Lukos ežero pakrantė ateityje galėtų būti pritaikyta vandens transportui;

4.15.3. Trakų miesto vakariniame pakraštyje prie rekreacinio prioriteto zonos siūloma prijungti 118 miško kvartalo dalis į šiaurę nuo Plomėnų ežero (iš viso 21 ha, šiuo metu patenka į Plomėnų ornitologinį draustinį ir ekologinės apsaugos prioriteto zoną, gyvosios gamtos vertybių nėra nustatyta, į BAST nepatenka, miškai priskirti IIB miškų grupei);

4.15.4. į šiaurę nuo Užutrakio dvaro sodybos siūloma suformuoti naują 139 ha ploto rekreacinio prioriteto zoną, kuri apimtų valstybinę rekreaciniu požiūriu ypač vertingą teritoriją su Epušės ežeru. Ši teritorija pirmiausia būtų vystoma kaip pavyzdinė žemės ūkio rekreacinė zona, derinant ganymą ir ekstensyvų rekreacinį naudojimą (pažintinį lankymą, poilsį gamtoje) su tradicinio kultūrinio kraštovaizdžio apsauga. Šioje zonoje, tvarkymo plane numatytose vietose, galėtų būti kuriama vieša rekreacinė infrastruktūra;

4.15.5. siūloma išplėsti rekreacinio prioriteto zoną rytinėje Nacionalinio parko dalyje, prie Skaisčio ir Balčio ežerų. Čia prie rekreacinio prioriteto zonos siūloma prijungti Skaisčio ežero pakrantėje išsidėsčiusias Žydiškių kaimo dalis (rekreacinis kaimas, kuriame vyrauja vasarnamiai, šiuo metu patenka į žemės ūkio zoną), šiaurinėje Skaisčio ežero pakrantėje išskirtus rekreacinius ir apsauginius miškus bei gretimas Kariotiškių kaimo sodybas (ekologinės apsaugos prioriteto ir žemės ūkio zonose), o taip pat pietines Balčio ežero pakrantes (žemės ūkio zonoje, vyrauja privatūs žemės ūkio paskirties sklypai). Šiose teritorijose yra geros galimybės vystyti kaimo turizmo, apgyvendinimo ir poilsio gamtoje paslaugas, o Balčio ežero pietines pakrantes siūloma plėtoti kaip neurbanizuojamą rekreacinę teritoriją, pritaikant Matiškės kaimo ir gretimų besiplečiančių priemiestinių teritorijų gyventojų ir lankytojų poilsiui;

4.15.6. Ostruvkos kaime išskirtą rekreacinio prioriteto zoną siūloma išplėsti, priderinant prie žemės sklypų ribų;

4.15.7. siūloma atsisakyti Būklių kaime (į pietus nuo Beržyno gatvės, 117 miško kvartale) išskirtos 17,2 ha ploto rekreacinio prioriteto zonos. Ši teritorija ir joje esantys miškai nėra tinkami rekreacijai. Šį plotą siūloma prijungti prie ekologinės apsaugos prioriteto zonos, miškų grupę keičiant iš IIB į III;

4.15.8. buvusią Kudrionių poilsio bazę ir prie jos išskirtus rekreacinius miškus bei įsiterpiančias agrarines teritorijas (61 ha) siūloma prijungti prie gretimos ekologinės apsaugos prioriteto zonos, miškų grupę keičiant iš IIB į III;

4.15.9. šalia urbanizuojamų rekreacinių teritorijų ir objektų esančias vandens telkinių pakrantes siūloma priskirti rekreacinio prioriteto zonoms, ribą vedant pagal krantę ir (ar) vandenyje esančius orientyrus arba tam tikru atstumu nuo ežero kranto linijos. Taip būtų išvengiama konflikto tarp rekreacinio ežerų pakrančių naudojimo (kuris tokiose vietose yra neišvengiamas) ir konservacinio prioriteto zonose taikomų gamtosauginių reikalavimų.

5. Nacionalinio parko buferinės apsaugos zoną siūloma keisti taip:

5.1. prie Senujų Trakų išskirtos buferinės apsaugos zonos, kuri buvo nustatyta siekiant užtikrinti kultūros paveldo vertybių vizualinę apsaugą, ribas siūloma mažinti rytuose ir pietuose, išjungiant urbanizuojamą Pilialaukio kaimo teritoriją, Bedugnės ir Strakiškių kaimų dalis (iš viso 413 ha). Šios teritorijos nutolę nuo Senujų Trakų kaimo istorinės dalies ir Senujų Trakų piliavietės apie 2 km atstumu ir minėtoms kultūros paveldo vertybėms nedaro vizualinio poveikio. Buferinės apsaugos zonos rytinę ir pietinę ribas siūloma priderinti prie Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane nustatytą 93 kraštovaizdžio tvarkymo zonos vakarinės ir 76-1 kraštovaizdžio tvarkymo zonos pietrytinės ribų;

5.2. prie šios buferinės apsaugos zonos siūloma prijungti dabartinio Senujų Trakų archeologinio draustinio šiaurinį ir pietinį pakraščius (43 ha, žr. 3.2, 3.4, 4.6) ir raguvos, kuri driekiasi nuo Vilniaus–Marcinkonių geležinkelio iki Senujų Trakų piliavietės, pradžią ties geležinkeliu (Fermos k., 5 ha, vyrauja privatūs žemės ūkio paskirties sklypai, įsiterpia 3 vienkieminės sodybos);

5.3. pietiniuose Trakų miesto pakraščiuose, tarp planuojamo aplinkkelio ir istorinio nacionalinio parko ribos, siūloma išskirti 149 ha ploto buferinę apsaugos zoną, kuri būtų skirta Trakų ežero maitinimo zonos hidrologinei apsaugai. Siūloma buferinės apsaugos zona apimtų Miškinų karjerą, agrarines teritorijas į rytus ir pietus nuo Širmuko ežero bei agrarinę teritoriją į pietus nuo buv. Babriškių kaimo urbanizuojamos dalies. Šie smėlingi ir žvyringi plotai yra itin svarbūs Trakų ežero požeminei mitybai, todėl juose tikslinga riboti urbanistinę plėtrą ir numatyti kitas priemones, kurios užtikrintų kritulių infiltraciją į ežerus maitinančius požeminio vandens horizontus;

5.4. siūloma išskirti 11,6 ha ploto buferinės apsaugos zoną Varnikų botaninio-zoologinio draustinio pietrytiniame pakraštyje, tarp draustinyje saugomos Ilgelio pelkės ir Urėdijos bei Kraštinės gatvių. Ši buferinės apsaugos zona būtų skirta hidrologinei ir ekologinei Ilgelio pelkės apsaugai. Rubežiaus ir Padumblės kaimai, į kuriuos patenka ši vietovė, pastaruoju metu intensyviai urbanizuojami, tampa individualiais namais užstatyta priemiestinė teritorija. Nenumačius apsaugos priemonių, ateityje intensyvi urbanizacija gali prieiti prie pat Ilgelio pelkės ir neigiamai paveikti draustinyje saugomų ekosistemų ir vertybių būklę. Šiuo metu tarp Ilgelio pelkės ir minėtų gatvių plyti mažai naudojami žemės ūkio plotai – pievos ir krūmynai, yra viena sodyba (dar viena sodyba statoma), dauguma žemės sklypų yra žemės ūkio paskirties, keturi – kitos paskirties;

5.5. tarp krašto kelio Nr. 107 Trakai–Vievis ir Bražuolės kraštovaizdžio draustinio, Bražuolės slėnio šlaite, siūloma išskirti buferinės apsaugos zoną (4 arealai, 22,7 ha), kuri būtų skirta kraštovaizdžio draustinio ir jame saugomų vertybių vizualinei apsaugai. Nuo krašto kelio atsiveria vaizdas į saugomą Bražuolės slėnio ruožą, be to, du siūlomi buferinės apsaugos zonos arealai patenka į Bražuolės piliakalnio ir pilkapyno vizualinės apsaugos zoną. Čia vyrauja privatūs žemės ūkio paskirties sklypai, įsiterpia keletas Bražuolės kaimo sodybų ir lėntpjūvė.

6. Nacionalinio parko, jo funkcinio prioriteto zonų ir buferinės apsaugos zonos ribos visur tikslinamos siekiant aiškumo, priderinant prie žemės ir miško sklypų bei kultūros paveldo vertybių teritorijų ribų, kelių, vandentakių, žemės naudmenų kontūrų ir kitų aiškių orientyrų. Vietose, kur Nacionalinio parko riba eina pagal magistralinius, krašto ir rajoninius kelius bei geležinkelius, šių transporto infrastruktūros objektų sklypai išimami iš Nacionalinio parko. Kulpio ežero šiaurinėje pakrantėje Nacionalinio parko ribą siūloma koreguoti atitraukiant nuo ežero kranto (čia vienoje vietoje parko riba eina ežero krantu, nors likusios Kulpio paežerės patenka į nacionalinį parką). Nacionalinio parko ir jo zonų suminiai pokyčiai

pateikiami 1–3 prieduose. Pagal siūlomas Nacionalinio parko ir jo zonų ribas, parko plotas padidėtų 114,5 ha arba 1,4 %, o Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonos plotas sumažėtų 174,5 ha. Pagrindiniai funkcinio prioriteto zonų pokyčiai: neliktų žemės ūkio ir ūkinio prioriteto (gamybinių-komunalinių) zonų, padidėtų ekologinės apsaugos (767 ha), konservacinio (661 ha) ir gyvenamojo (161 ha) prioriteto zonos, o rekreacinio prioriteto zona sumažėtų 277 ha (daugiausia dėl siūlymo konservacinio prioriteto zonai priskirti Skaisčio ežerą). Funkcinio prioriteto zonų skaičius sumažėtų nuo 111 iki 47. Esamas ir siūlomas Nacionalinio parko ribas ir zonas galima peržiūrėti ir palyginti interaktyviame žemėlapyje:

<https://arcg.is/18O55K2>

2. Teritorijos funkcinis zonavimas

7. Nacionaliniame parke pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį ir išsidėstymą, naudojimo galimybes ir gyvenamųjų vietovių tinklo ypatumus siūloma nustatyti šias funkcinio prioriteto zonas (Ribų plano brėžinys):

7.1. konservacinio funkcinio prioriteto zoną, kurią sudaro Trakų pilių kultūrinis rezervatas, Varnikų miško gamtinis rezervatas, Bražuolės, Galvės, Kudrionių ir Užutrakio kraštovaizdžio draustiniai, Akmenos, Skaisčio ir Šulininkų hidrografiniai draustiniai, Akies, Alsakių, Plomėnų ir Varnikų botaniniai-zoologiniai draustiniai, Senujų Trakų archeologinis draustinis, Senujų Trakų ir Trakų urbanistiniai draustiniai, kurių preliminarūs tikslai yra šie:

7.1.1. Trakų pilių kultūrinio rezervato – išsaugoti Trakų salos ir pusiasalio pilių gynybinio komplekso autentiškumą, kitus kultūros paveldo objektus ir jų sudaromą kultūrinį kraštovaizdį, vykdyti muziejinį darbą ir organizuoti vertybių pažinimą;

7.1.2. Varnikų miško gamtinio rezervato – išsaugoti Varnikų miško sengirę su Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos 9010 Vakarų taigos, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų ir 9080 Pelkėtų lapuočių miškų buveinėmis, išsaugoti gyvybingą purpurinio plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*) populiaciją ir jo buveines, palaikyti palankią kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.3. Bražuolės kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Trakų ežeryno hidrologinį ryšį su Bražuolės upės ištakom, Bražuolės fluvio-glacialinės protakos kraštovaizdį su kultūros paveldo vertybėmis Bražuolės piliakalniu ir pilkapynu, EB svarbos 6210 Stepinių pievų, 6510 Šienaujamų mezofitų pievų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniųuotų pelkių, 9080 Pelkėtų lapuočių miškų, 91E0 Aliuvinių miškų buveinėmis, išsaugoti gyvybingas dvilapio purvuolio (*Liparis loeselii*) ir žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*) populiacijas ir jų buveines, palaikyti palankią kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.4. Galvės kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Galvės ežero su salomis ir jo pakrančių kraštovaizdį su regyklomis, kultūros paveldo vertybėmis Varnikų piliakalniu ir senovės gyvenvieta, palaikyti palankią saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.5. Kudrionių kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti vieno raiškiausių Dzūkų aukštumose Daugirdiškių tarpliežuvinio masyvo dalies su fluvio-glacialiniais keimais, žemapelkėmis ir mažais ežerais kraštovaizdį su Nuobariškių kalva, kultūros paveldo vertybėmis Daniliškių piliakalniu ir senovės gyvenvieta, Daniliškių Švč. Trejybės sentikių cerkve, EB svarbos 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7230 Šarmingų žemapelkių, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050

Žolių turtingų eglynų, 9080 Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 Pelkinių miškų buveinėmis, išsaugoti gyvybingas dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*) populiacijas ir jų buveines, palaikyti palankią saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.6. Užutrakio kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti pusiasalio tarp Galvės ir Skaisčio ežerų kultūrinį kraštovaizdį su Užutrakio dvaro sodybos kompleksu, išsiskiriančiu gamtos ir profesionalios architektūros derme, atskleisti jo planinę, tūrinę, erdvinę struktūrą, vertingus statinius;

7.1.7. Akmenos hidrografinio draustinio – išsaugoti stambaus stačiašlaičio ežero hidrografinę struktūrą su Didžiojoje saloje esančia senovės gyvenvieta;

7.1.8. Skaisčio hidrografinio draustinio – išsaugoti stambaus lėkštašlaičio ežero hidrografinę struktūrą su salose esančiomis kultūros paveldo vertybėmis senovės gyvenvietėmis, EB svarbos – 3140 Ežerai su menturdumblių bendrijomis buveine;

7.1.9. Šulininkų hidrografinio draustinio – išsaugoti nedidelių stačiašlaičių glaciokarstinės kilmės ežerų grupę su savo gyliu išskirtiniu Šulininkų ežeru;

7.1.10. Akies botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti Akies ežerą, Lukos ežero įlanką ir jų pelkėtas pakrantes su EB svarbos 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9080 Pelkėtų lapuočių miškų buveinėmis, išsaugoti gyvybingas žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*), dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*) ir šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*) populiacijas ir jų buveines, palaikyti palankią kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.11. Alsakių botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti Alsakių miško pelkėtą dalį su EB svarbos 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 9010 Vakarų taiga, 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91D0 Pelkiniai miškai buveinėmis, išsaugoti gyvybingas baltanugario genio (*Dendrocopos leucotos*), pilkosios meletos (*Picus canus*) ir žvirblinės pelėdos (*Glaucidium passerinum*) populiacijas ir jų buveines, palaikyti palankią kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.12. Plomėnų botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti Plomėnų pelkę ir jos apypelkį su EB svarbos 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 6210 Stepinių pievų, 6410 Melvenynų, 6510 Šienaujamų mezofitų pievų, 7110 Aktyvių aukštapelkių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9080 Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 Pelkinių miškų buveinėmis, išsaugoti gyvybingas auksuotosios šaškytės (*Euphydryas aurinia*), didžioji auksinuko (*Lycaena dispar*), dvilapio purvuolio (*Liparis loeselii*), raudonpilvės kūmutės (*Bombina bombina*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), didžiojo baublio (*Botaurus stellaris*), didžiosios kuolingos (*Numenius arquata*), juodojo gandro (*Ciconia nigra*), juodosios žuvėdros (*Chlidonias niger*), paprastojo vištvanagio (*Accipiter gentilis*) populiacijas ir jų buveines, palaikyti palankią kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.13. Varnikų botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti Varnikų miško ir Ilgelio pelkės gamtinį kompleksą su EB svarbos 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 6210 Stepinių pievų, 6270 Rūšių turtingų smilgynų, 6410 Melvenynų, 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 7120 Degradavusių aukštapelkių, 7230 Šarmingų žemapelkių, 9010 *Vakarų taigos, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų buveinėmis, išsaugoti gyvybingas didžiojo auksinuko (*Lycaena dispar*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), purpurinio

plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*), ūdros (*Lutra lutra*) populiacijas ir jų buveines, palaikyti palankią kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių populiacijų būklę;

7.1.14. Senujų Trakų archeologinio draustinio – išsaugoti Senujų Trakų piliavietę – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto gimtinę, jos istorinę aplinką ir reljefą, kitus kultūros paveldo objektus ir jų sudaromą kultūrinį kraštovaizdį bei archeologinius sluoksnius;

7.1.15. Senujų Trakų urbanistinio draustinio – išsaugoti Senujų Trakų kaimo istorinę dalį, valakinio dvipusio gatvinio režinio kaimo planinę, tūrinę ir erdvinę struktūrą, vertingus užstatymo tipus ir architektūros bruožus, istorinius statinius ir kitus fizinės aplinkos elementus bei archeologinius sluoksnius;

7.1.16. Trakų urbanistinio draustinio – išsaugoti Trakų senamiestį, atkurti jo savitumą, išreikštą per urbanistinę (planinę, tūrinę, erdvinę) struktūrą, vertingus užstatymo tipus ir architektūros bruožus, istorinius statinius ir autentiškos aplinkos elementus, nepažeidžiant kultūros paveldo vietovės ir objektų vertingųjų savybių;

7.2. ekologinės apsaugos prioriteto zoną, kurią sudaro Akmenos, Būdos, Būklių, Dainavėlės, Jovariškių, Kudrionių Girios, Ostruvkos, Padumblės, Varnikėlių I ir II, Serapiniškių, Senujų Trakų, Žūkų kaimų, Birvos ir Kulpio ežerų apylinkės, Alsakių miško pietinė dalis.

7.3. rekreacinio prioriteto zoną, kurią sudaro Babruko, Balčio, Gilušio, Olaukos, Lukos ežerai ir apyežerių dalys, Totoriškių ežero dalis, pusiasalis Galvės ežero šiaurinėje dalyje, rekreacinės teritorijos Trakų miesto vakarinėje dalyje, Galvės ežero pietrytinėje ir Nerespinkos įlankos šiaurinėje pakrantėse, Bražuolės ir Varatniškių kaimuose (prie Akmenos ežero), Skaisčio ežero pakrantėse, Jovariškių kaime ir į šiaurę nuo Užutrakio dvaro sodybos;

7.4. gyvenamojo prioriteto zoną, kurią sudaro Trakų miesto, Senujų Trakų ir Jovariškių kaimų dalys.

3. Buferinės apsaugos zona

8. Nacionalinio parko buferinės apsaugos zoną siūloma formuoti iš 7 atskirų arealų, labiausiai reikalingų nacionalinio parko ekosistemos ir vertybių apsaugai:

8.1. aplink Senuosius Trakus – Senujų Trakų kaimo istorinės dalies ir Senujų Trakų piliavietės vizualinei apsaugai;

8.2. Trakų miesto pietiniuose pakraščiuose – Trakų ežeryno maitinimo zonos hidrologinei apsaugai;

8.3. Varnikų botaninio-zoologinio draustinio pietrytiniame pakraštyje – hidrologinei ir ekologiškai Ilgelio pelkės apsaugai;

8.4. Bražuolės slėnio šlaite prie krašto kelio Nr. 107 Trakai–Vievis (4 arealai) – Bražuolės kraštovaizdžio draustinio ir jame saugomų vertybių vizualinei apsaugai;

9. Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonos apsaugos tvarką nustato ir veiklą reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ir Saugomų teritorijų įstatymai. Prireikus Planavimo schemos sprendiniuose gali būti nustatytos papildomos priemonės, skirtos mažinti neigiamą ūkinės veiklos poveikį Nacionalinio parko kraštovaizdžiui, ekosistemoms ir kitoms saugomoms vertybėms.

4. Teritorijos tvarkomasis zonavimas

10. Trakų istorinio nacionalinio parko tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio

19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“, siūloma nustatyti šias kraštovaizdžio tvarkymo zonas (4 priedas, Tvarkymo plano brėžinys):

10.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

10.1.1. rezervatinių miškų, pelkių, pievų ir smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KMr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.1.2. rezervatinių architektūrinių (archeologinių) kompleksų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų, KGn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.1.3. gamtos ir kultūros paveldo objektų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

10.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

10.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo miškų (miško parkų) (MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų, MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA_s) kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

10.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

10.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.3.2. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.3.3. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

10.4. vandens ūkio tikslinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

10.4.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.4.2. rekreacinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

10.4.3. bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

10.5. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

10.5.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – kraštovaizdžio išsaugojančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo (GEp) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.5.2. rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo (GRe) ir intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.5.3. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.5.4. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) ir intensyvaus tvarkymo (GŪi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.5.5. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.5.6. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NFn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

10.5.7. komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų (NTn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų (NTu) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

5. Kultūros paveldo apsaugos kryptys ir priemonės

11. Nacionalinio parko nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptys yra šios:

11.1. vertingųjų savybių ir kultūrinio kraštovaizdžio išsaugojimas;

11.2. tinkamas naudojimas ir pritaikymas;

11.3. tikslingas pažinimas.

12. Prioritetas teikiamas nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio kultūros vertybių sankaupų zonose – Trakų mieste, Senųjų Trakų, Užutrakio ir Bražuolės apylinkėse atskleidimui, pritaikymui ir pažinimui. Trakų ir Senųjų Trakų kultūros vertybių sankaupų zonas jungia bendra istorija, todėl tikslinga vystyti ir stiprinti funkcinius ryšius.

13. Bendrosios Nacionaliniame parke esančio kultūros paveldo apsaugos nuostatos ir priemonės:

13.1. Visoje Nacionalinio parko teritorijoje:

13.1.1. nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų (5 priedas) vertingųjų savybių apsauga, tinkamas naudojimas ir pritaikymas, tikslingas pažinimas;

13.1.2. prioritetas visada teikiamas nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių saugojimui vietoje. Jei objekto išsaugoti neįmanoma, jis išimtiniais atvejais gali būti perkeliamas į kitą suderintą vietą ar muziejų, o negrįžtamai suiręs ar pažeistas – prieš demontuojant išsamiai dokumentuojamas;

13.1.3. ypatinga svarba suteikiama kraštovaizdžio apsaugai: ribojant užstatymą saugomos panoramos, apžvalgos vietos, želdynai formuojami išryškinant vertingus vaizdus, užtikrinant, kad savaiminiai želdiniai neužgoš ir nepakeis vertingo kraštovaizdžio;

13.1.4. saugoma į KVR neįrašytų Daniliškių, Varnikėlių ir Serapiniškių kaimų urbanistinė struktūra ir išlikusi tradicinė architektūra;

13.1.5. kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingųjų savybių apsauga užtikrinama, taikant šias priemones:

13.1.5.1. nuolatos (periodiškai) stebint objekto ir jį supančios aplinkos būklę, laiku atliekant priežiūros darbus, kad fizinė būklė neblogėtų;

13.1.5.2. atliekant išsamius taikomuosius tyrimus ir tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus;

13.1.6. parengiant ir įgyvendinant paveldosaugos priemonių įgyvendinimo programą, susidedančią iš (1) savininkų ir kitų suinteresuotų grupių švietimo ir sąmoningumo didinimo bei (2) finansinės ir profesinės paramos;

13.1.7. pritaikant lankymui atokiau esančius kultūros paveldo objektus (informacinių ženklų ir infrastruktūros įrengimas, pasiekiamumo gerinimas).

13.2. Trakų urbanistiniame draustinyje:

13.2.1. Trakų senamiesčio kultūrinio kraštovaizdžio charakterio, susidedančio iš urbanistinių struktūrų bei atskirų architektūros vertybių, išsaugojimas, nepažeidžiant susiklosčiusios unikalios gamtinės aplinkos ir užstatymo dermės. Trakų senamiesčio užstatymo ir istorinės architektūros tipams būdingi bruožai pateikiami 6 priede;

13.2.2. Svarbiausių kultūros paminklų (Salos ir pusiasalio pilių, Švč. M. Marijos Apsilankymo parapinės bažnyčios) – dominančių išryškinimas, jų apžvalgos ir kontekstualios aplinkos be vizualinės taršos užtikrinimas.

13.2.3. Bernardinų kalvos (KPO teritorija) sutvarkymas ir revitalizavimas, skelbiant architektūrinį konkursą sunaikintos urbanistinės struktūros atkūrimui, pritaikant kultūriniais ir rekreaciniais visuomenės poreikiams.

13.2.4. Tradicinių karaimų namų architektūros, jai būdingų bruožų išsaugojimas ir atkūrimas, naudojant tinkamas tradicines medžiagas ir architektūrinius sprendimus.

13.2.5. Sinagogos, totorių mečetės ant Dūdakalnio, Trakų vaivadų dvaro sodybos vietų pažymėjimas įrengiant atminties ženklą.

13.2.6. Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvės su vienuolynu vietos pažymėjimas, pritaikymas lankymui.

13.2.7. Sovietinio laikotarpio pastatų atnaujinimas užtikrinant architektūros kokybę, pagarbą istorinei aplinkai.

13.2.8. Menkaverčių statinių ir priestatų griovimas sunykus funkcijai ir (ar) rekonstravimas mažinant matmenis ir gerinant estetinį vaizdą.

13.2.9. Pakrančių vizualinės taršos mažinimas. Prieklaukų ir kitų laikinų statinių Trakų pilių kultūrinio rezervato teritorijoje demontavimas pasibaigus eksploatacijos laikui, siekiant išsaugoti vietos jausmą ir atverti vizualinius ryšius.

13.2.10. Transporto srautų suvaldymas, nuoseklus stovėjimo vietų senamiesčio teritorijoje mažinimas.

13.3. Senujų Trakų urbanistiniame draustinyje:

13.3.1. Senujų Trakų gatvinio režinio kaimo užstatymo charakterio, susidedančio iš urbanistinių struktūrų, užstatymo bruožų ir atskirų architektūros vertybių, išsaugojimas. Senujų Trakų kaimo istorinėje dalyje užstatymo ir istorinės architektūros tipams būdingi bruožai pateikiami 7 priede;

13.3.2. Svarbiausių kultūros paminklų (Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bei Šv. Benedikto bažnyčios ir benediktinų vienuolyno statinių komplekso, piliavietės su papildu) apsauga, dominančių išryškinimas, apžvalgos ir kontekstualios aplinkos be vizualinės taršos užtikrinimas.

13.3.3. Tradicinės architektūros bruožų ir mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų išsaugojimas ir atkūrimas, naudojant tinkamas tradicines medžiagas ir architektūrinius sprendimus.

13.4. Užutrakio kraštovaizdžio draustinyje:

13.4.1. Užutrakio dvaro sodybos kultūrinio kraštovaizdžio visumos, susidedančios iš ansamblio kompozicijos, atskirų pastatų ir statinių, aplinkotvarkos elementų, kultūrinių ir

natūralių želdinių išsaugojimas, nepažeidžiant susiklosčiusios unikalios gamtinės aplinkos ir profesionalaus užstatymo dermės.

13.4.2. Užutrakio dvaro sodybos pastatų ir teritorijų gaivinimo tąsa, menkaverčių statinių griovimas, sutvarkytų pastatų įveiklinimo užtikrinimas.

13.4.3. E. Andre suprojektuoto parko tvarkymas, atskleidžiant ir išryškinant E. Andre kūrybai būdingus vaizdų formavimo bruožus.

13.4.4. Reguliariai ir profesionaliai vykdoma statinių ir želdinių priežiūra.

14. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos

14.1. Konservacinės paskirties žemės gamtos ir kultūros paveldo objektų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kurių ribos sutapdinamos su kultūros paveldo objektų teritorijų ribomis – gamtos ir kultūros paveldo teritorijos:

14.1.1. reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KOr) su registrinių kultūros paveldo objektų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (KOr*).

14.1.2. konservacinės paskirties žemės kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų) kraštovaizdžio tvarkymo zona (KGn).

14.2. Trakų urbanistiniame draustinyje be KOr (KOr*) ir KGn, nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kurių ribos sutapdinamos NKPVT Akte nustatytų užstatymo tipų ribomis:

14.2.1. vandens ūkio paskirties bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenys – ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (VAe);

14.2.2. kitos paskirties žemės kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje kraštovaizdžio išsaugojančiojo tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona (GEk) ir kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona (GEp) su pozoniais:

14.2.2.1.1. atskirai stovinčių statinių kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-A);

14.2.2.1.2. gamtinių elementų kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-G);

14.2.2.1.3. komponentinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-K);

14.2.2.1.4. miesto vilų laisvo užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-MV);

14.2.2.1.5. perimetrinio reguliaraus valdos užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-P);

14.2.2.1.6. sodybinio miestelių netaisyklingo užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-S);

14.2.2.1.7. sodybinio miestelių perimetrinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-SP);

14.2.2.1.8. atvirų (viešųjų) erdvių kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-V);

14.2.2.1.9. miesto vilų laisvo užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-MV);

14.2.2.1.10. sodybinio miestelių netaisyklingo užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-S);

14.2.2.1.11. sodybinio miestelių perimetrinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-SP);

14.2.2.1.12. atvirų (viešųjų) erdvių kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-V);

14.2.2.1.13. perimetrinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-P);

14.2.2.1.14. laisvo planavimo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-L).

14.2.3. Senujų Trakų urbanistiniame draustinyje be KOr nustatomos kitos paskirties žemės kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje kraštovaizdžio išsaugojančiojo tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona (GEk) ir kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona (GEp) su pozoniais:

- 14.2.3.1. sodybinio kaimo gatvinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-Skg);
- 14.2.3.2. sodybinio kaimo padriko užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-SKp);
- 14.2.3.3. sodybinio kaimo padriko su archeologiniu paveldu užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-SKpA);
- 14.2.3.4. gamtinių elementų kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-G);
- 14.2.3.5. gamtinių elementų su archeologiniu paveldu kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-GA);
- 14.2.3.6. viešųjų (atvirų) erdvių kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-V);
- 14.2.3.7. viešųjų (atvirų) erdvių su archeologiniu paveldu kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-VA);
- 14.2.3.8. infrastruktūros užstatymo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEk-Inf);
- 14.2.3.9. sodybinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-S);
- 14.2.3.10. sodybinio užstatymo su archeologiniu paveldu tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-SA);
- 14.2.3.11. sodybinio perimetrinio užstatymo tipo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-SP);
- 14.2.3.12. viešųjų (atvirų) erdvių kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-V);
- 14.2.3.13. gamtinių elementų kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-G);
- 14.2.3.14. laisvo planavimo kraštovaizdžio tvarkymo pozoniu (GEp-L).

14.3. Užutrakio kraštovaizdžio draustinyje, remiantis patvirtinto specialiojo ir detaliojo planų sprendiniais, išskiriami du tvarkymo režimai su pozoniais (konkrečios jų teritorijos ir taikytinos tvarkymo priemonės nurodomos sprendiniuose).

14.3.1. Autentiškos paskirties saugojimo režimas:

14.3.1.1. konservavimo-restauravimo pozonis – K - (reprezentacinis parkas, senosios kapinės) saugomi visi išlikę autentiški dvaro sodybos elementai, šalinami nevertingi intarpai, tvarkymo principas – dominuoja konservavimo – fragmentinio restauravimo darbai, galimi pritaikymo darbai (išskyrus naujų pastatų statybą), galima naujų inžinerinių ir aplinkotvarkos statinių, reikalingų dvaro sodybos eksploatacijai užtikrinti, statyba.

14.3.1.2. Restauravimo pozonis – R - (teritorija aplink rūmus su terasa ir parteriais, teritorija prie keltininko namelio) saugomi visi išlikę autentiški dvaro sodybos elementai, šalinami nevertingi intarpai, tvarkymo principas – dominuoja restauravimo darbai, galimi atkūrimo darbai (išskyrus vertybės visumos atstatymą), pritaikymo darbai (išskyrus naujų pastatų statybą), galima naujų inžinerinių ir aplinkotvarkos statinių, reikalingų dvaro sodybos eksploatacijai užtikrinti, statyba. Disonuojančių su sodybos aplinka struktūros elementų (teritorijoje esančių kitų objektų) rekonstravimas negalimas.

14.3.2. Tausojamojo naudojimo režimas:

14.3.2.1. Restauravimo-atkūrimo pozonis – RA - (sodybos dalis, kur maža vertybių koncentracija, dideli pakitimai) saugomi visi išlikę autentiški dvaro sodybos elementai,

tvarkymo principas – autentiški struktūros elementai restauruojami, galimos visos atkūrimo ir pritaikymo darbų rūšys, išskyrus naujų pastatų statybą.

14.3.2.2. Atkūrimo pozonis – A - sodybos dalis, kurioje galima reglamentuota su draustinio veikla susijusių naujų statinių statyba.

15. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų tvarkymo principai

15.1. Reguluojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KOr) nustatoma valstybės saugomų kultūros paveldo objektų teritorijose, kuriose tikslinga palaikyti tradicines (įprastas) naudojimo formas, užtikrinančias nustatytosios vertės išsaugojimą, ir gerinti šių vertybių eksponavimo sąlygas.

15.2. Reguluojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo pozonis (KOr*) nustatomas registrinių (pradinės apsaugos) kultūros paveldo objektų teritorijose, kuriose nebūtina nustatyti konservacinės žemės paskirties, tačiau tikslinga palaikyti tradicines (įprastas) ar minimaliai keičiančias vertingąsias savybes naudojimo formas, užtikrinančias nustatytosios vertės išsaugojimą ir objektų naudojimą (pritaikymą), ir gerinti šių vertybių eksponavimo sąlygas.

15.3. Pavieniai paveldo objektai, esantys didesnio ar kompleksinio objekto teritorijoje, priskiriami šio objekto pagrindu suformuotai kraštovaizdžio tvarkymo zonai ar pozoniui ir atskirai nedetalizuojami. Jų tvarkymą reglamentuoja atitinkamai kraštovaizdžio tvarkymo zonai (pozoniui) nustatyti tvarkymo plano reglamentai arba individualūs apsaugos reglamentai.

15.4. Kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo zona (GEk), nustatyta Trakų senamiesčio ir Senujų Trakų kaimo teritorijose, kurioje užstatymas yra vertingoji savybė, tvarkoma konservuojant, restauruojant, pritaikant urbanistinę struktūrą, nepažeidžiant teritorijos užstatymo tipo ir išsaugant užstatymo bruožus. Joje:

15.4.1. vykdomi visi tvarkybos ir statybos darbai, užtikrinantys Trakų senamiesčio vertingųjų savybių išsaugojimą. Apsaugos kryptys ir priemonės pateikiamos žemiau.

15.4.2. draudžiama statyba, pažeidžianti miestą kaip vientisą urbanistinį ir architektūrinį kompleksą ir jo tradicinius ryšius su gamtine aplinka. Konkretūs paveldosaugos reikalavimai nurodyti žemiau.

15.5. Kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo zona (GEp), nustatyta Trakų senamiesčio ir Senujų Trakų kaimo teritorijose, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė. Šioje zonoje pagrindinis išsaugojimo objektas yra miesto plano struktūra ar jos elementai, o užstatymas gali būti transformuojamas, priartinant jį prie istorinei miesto daliai būdingų parametrų. Joje:

15.5.1. vykdomi užstatymo transformavimo darbai privalo užtikrinti urbanistiniu požiūriu vertingo gatvių tinklo ir kitų planinės struktūros elementų išsaugojimą;

15.5.2. transformuojant esamą ir formuojant naują užstatymą, vadovaujamas užstatymo tipo ir bruožų parametrais, nustatytais Paveldo apsaugos brėžinyje konkrečiai teritorijai (sklypai).

16. Bendrieji apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimai:

16.1. Kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingųjų savybių apsauga užtikrinama, taikant šias priemones:

16.1.1. atliekant archeologinius tyrimus archeologinį vertingųjų savybių pobūdį turinčiuose objektuose prieš statybos, tvarkybos ar kraštotvarkos darbus, kurių metu bus atliekami žemės judinimo darbai, o XIX–XX a. pasipriešinimų, ginkluotų konfliktų, jų metu

žuvusių žmonių laidojimo vietose, neveikiančiose ar riboto naudojimo kapinėse – prieš atliekant žemės judinimo darbus;

16.1.2. nekeičiant susiklosčiusio reljefo, išskyrus tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus;

16.1.3. dominuojančio archeologinio, memorialinio, istorinio, mitologinio vertingųjų savybių pobūdžio objektų – išsaugant neužstatytas erdves komplekso teritorijoje ir užtikrinančias jo apžvalgą;

16.1.4. dominuojančio architektūrinio vertingųjų savybių pobūdžio objektuose – saugant architektūros bruožus ir elementus, planinę ir tūrinę erdvinę struktūrą, vizualines ašis, želdinimo principus, spalvinį ir apdailos medžiagų autentiškumą;

16.2. Kultūros paveldo objektų ir vietovių tinkamas naudojimas ir pritaikymas užtikrinami, taikant šias priemones:

16.2.1. parengiant ir įgyvendinant transporto srautų ir transporto priemonių stovėjimo kontrolės principus;

16.2.2. šalinant menkaverčius statinius ir kilnojamuosius objektus, sudarančius vizualinę taršą;

16.2.3. tvarkant aplinką (takai, keliai, privažiavimai, vandens telkiniai, želdiniai, mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai). Aplinkos tvarkymo principai detalizuojami sprendiniuose;

16.2.4. reglamentuojant reklamos ir kitų kilnojamųjų daiktų, įskaitant prekybos ir paslaugų įrangą, apipavidalinimą, kad ji neužgožtų kultūros paveldo objektų ir senamiesčio vertingųjų savybių, nepažeistų vizualinio integralumo;

16.2.5. aplinkoje maksimaliai (kiek tai įmanoma nenaikinant vertingųjų savybių) užtikrinant prieinamumą visiems (riboto judumo asmenims);

16.2.6. paveldo objektų ir kitų istorinių statinių pritaikymo naudojimui principai priklauso nuo objekto reikšmingumo ir vertingųjų savybių pobūdžio, plačiau detalizuojami sprendiniuose:

16.2.6.1. pritaikymas naudojimui gali būti vykdomas minimaliai keičiant kultūros paveldo objektų vertingąsias savybes, istorinių statinių išvaizdą;

16.2.6.2. atliekant statybos darbus ypatingas dėmesys turi būti skiriamas su autentiškomis suderinamų medžiagų naudojimui ir vizualinio integralumo išsaugojimui. Jei įvertinama, kad rekonstravimo darbai yra būtini ir tik minimaliai pakeis objekto vertingąsias savybes, parenkant rekonstravimo kryptį prioritetas teikiamas naujo priestato mažiausiai iš viešųjų erdvių matomoje pastato dalyje statybai, kuo mažiau veikiant autentiškas struktūras be intervencijos į esamo pastato architektūrą;

16.2.6.3. nauja statyba galima tik neužgožiant paveldo objekto. Naujas statinys turi būti reikalingas paveldo objekto naudojimui užtikrinti, būti mažesnio aukščio ir tūrio negu paveldo objektas, ramių, prigesintų spalvų ir medžiagų, foninės (neutralios) architektūros, komponuojamas už paveldo objekto žiūrint nuo įėjimo ar privažiavimo kelio, pagrindinių apžvalgos taškų;

16.2.6.4. dominuojančio archeologinio, memorialinio, istorinio, mitologinio vertingųjų savybių pobūdžio objektai (išskyrus archeologijos objektus, kurių teritorijos sutampa su kitokio vertingųjų savybių pobūdžio objektais ar vietovėmis) gali būti pritaikomi tik moksliniams, pažintiniams, mokomiesiems tikslams ir lankymui – gali būti įrengiami takai, laiptai, pandusai, informaciniai stendai, atokvėpio vietos ir pan.;

16.2.6.5. dominuojančio architektūrinio vertingųjų savybių pobūdžio objektuose galimas pritaikymas šiuolaikiniams poreikiams, naudojant objektą autentiška paskirtimi ir (ar)

pritaikymas keičiant paskirtį. Prioritetas teikiamas paskirčiai, kuri yra autentiška arba artima autentiškai, nereikalauja ar reikalauja minimalių pastato planinės struktūros, išvaizdos, aplinkos pertvarkymų;

16.2.6.6. kompleksiniuose kultūros paveldo objektuose nauja paskirtis ir jai keliami reikalavimai neturi suardyti komplekso vientisumo;

16.2.6.7. draudžiama komplekso teritoriją fiziškai ir (ar) vizualiai dalinti istoriškai nepagrįstomis tvoromis, želdiniais ar kitais barjeriais;

16.2.6.8. atsinaujinančios energijos šaltiniai energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginiai ir kiti inžineriniai įrenginiai gali būti įrengiami tik integruoti į kitus (kultūrinės vertės neturinčius) statinius ar mažuosius kraštovaizdžio architektūros elementus, kad nepažeistų objekto vizualinio integralumo arba taip, kad būtų neapžvelgiami iš nustatytų apžvalgos taškų, panoramose, perspektyvose, išsklotinėse, nuo takų, kelių, viešųjų erdvių ar pro visuomenei prieinamų paveldo objektų patalpų langus.

16.3. konkretūs saugomų pavienių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos ir pritaikymo reikalavimai nustatomi individualiuose apsaugos reglamentuose;

16.4. kultūros paveldo objektų ir vietovės vertingosios savybės nurodytos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų (toliau – NKPVT) aktuose. Pakitus NKPVT aktų duomenims, atitinkamai adaptuojamas šio plano sprendinių taikymas, išsaugant visas naujai nustatytas vertingasias savybes, pagal NKPVT aktus nustatant pastatų apsaugos statusą ir teritorijos užstatymo tipą bei jam taikomus paveldosaugos reikalavimus, nustatytus šiuo specialiuoju planu;

16.5. jei iki šio plano patvirtinimo patvirtintuose teritorijų planavimo dokumentuose leidžiami didesni užstatymo parametrai, jais galima vadovautis, kol galioja šie dokumentai.

17. Paveldosaugos reikalavimai (teritorinės apsaugos priemonės) Trakų urbanistiniame draustinyje (detalizuojami sprendiniuose):

17.1. Trakų senamiesčio vertingųjų savybių apsauga užtikrinama taikant žemiau nurodytus konkrečius reglamentus, kuriuose detalizuoti paveldosaugos reikalavimai urbanistinės struktūros ir jos sudedamųjų dalių (plano, tinklo, tūrinės erdvinės struktūros, reljefo, kvartalų, gatvių trasų ir dangų, aikščių, išsklotinių ir dominančių, užstatymo tipų ir bruožų, juos atitinkančių pastatų ir mažosios architektūros elementų) apsaugai. Veiklos plėtojimas Trakų senamiestyje vykdomas:

17.1.1. prioritetą teikiant teritorijų, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė ir (arba) yra pakitęs, pertvarkymui;

17.1.2. keičiant esamą ir formuojant naują užstatymą, tvarkant aplinką pagal konkrečius teritorijoje nustatytus paveldosaugos reikalavimus.

17.2. saugoma linijinė plano struktūra – gatvių tinklas, turgaus aikštė, kvartalų ribos;

17.3. saugoma nevienalytė tūrinė erdvinė struktūra, sudaryta iš kultūros paveldo objektų, urbanistinės struktūros statinių bei urbanistinės struktūros statinių, turinčių vertingųjų savybių požymių, formuojančių gyvenamosios zonos mažaaukštį medinį užstatymą su jo fone dominuojančiais mūro gynybiniais ir kulto pastatais – Pusiasalio pilies liekanomis su dominikonų vienuolyno pastatu iškyšulyje tarp Galvės ir Bernardinų ežerų, Salos pilimi vienoje iš Galvės ežero salų, Švč. M. Marijos Apsilankymo parapinė bažnyčia bei Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo stačiatikių cerkve, pastatytomis ant aukštumų Senamiesčio centrinėje dalyje, medine kenesa pusiasalio Š dalyje, Šv. Mikalojaus Vyskupo bažnyčios ir bernardinų vienuolyno pastato liekanų, ir senųjų kapinių, vad. Mažosiomis

Rasomis, kompleksu, pusiasalio P dalyje, urbanistinei struktūrai reikšmingomis karaimų senosiomis kapinėmis Užtiltėje, Totoriškių ežero ŠV pakrantėje, gamtiniais elementais - reljefu, želdiniais, vandens telkiniais - darniai sąveikaujančiais su senąja Trakų architektūra. Užstatymo tipai, nurodyti NKPVT Akte; atviros erdvės – aikštė su šv. Jono Nepomuko koplytstulpiu, senosios karaimų kapinės, skersinės Vytauto, Birutės, Trakų, Karaimų, Kęstučio gatvėms, su atsiveriančiais vaizdais į ežerus ir apylinkes, taip pat į Salos pilį; tilto į Karaimų salą prieigos atvira erdvė.

17.4. tais atvejais, kai planuojama formuoti naujus sklypus, dalinti ar sujungti esamus sklypus, ribos nustatomos pagal istorinių sklypų ribas;

17.5. Saugomi NKPVT akte nurodyti užstatymo bruožai;

17.6. saugomi gamtiniai elementai – kalvotas reljefas, Totoriškių, Galvės ir Lukos ežerų krantų linijos, senamiesčio Š dalį ribojančių Totoriškių ir Galvės ežerų dalys; Galvės ežero salos: Pilies, Karaimų (Karvinės), Bažnytėlės, Vidurinės III, pakrančių apželdinimo lapuočių ir spygliuočių medžių grupėmis, eilėmis pobūdis; salų ir Užtiltės teritorijos mišrūs želdynų masyvai, grupės, sklypų apsodinimo vaismedžių sodais pobūdis, gatvių želdiniai, lapuočių medžių eilės, kultūrinis sluoksnis. Pritaikant naudojimui, gali būti minimaliai keičiami gatvių, atvirų erdvių, žemės valdų paviršiaus nuolydžiai;

17.7. saugomos panoramos, siluetai, perspektyvos, išklotinės, pažymėti NKPVT akte, draudžiama mažinti dominančių apžvelgiamumą;

17.8. saugomos išklotinės, pažymėtos NKPVT akte: į išklotines patenkančių pastatų užstatymo bruožai (išskyrus tai, kas NKPVT akte išskirta kaip nevertinga), užstatymo linija, aukštingumas, aukštis gali būti keičiami tik tyrimų duomenimis arba keičiant nebūdingus elementus, apdailą į atitinkančius Trakų senamiesčio užstatymo bruožus. Urbanistinės struktūros ir kitų statinių aukštis gali būti keičiamas iki 0,5 m iki kraigo, neviršijant užstatymo tipo parametrų (detalizuojama sprendiniuose);

17.9. saugomos istorinės gatvių dangos ar jų fragmentai, nurodyti NKPVT akte;

17.10. bendrieji reikalavimai pastatams, pagal NKPVT akte nurodytą pastato statusą:

17.10.1. kultūros paveldo objektai – galimi visi tvarkybos darbai ir pritaikymui reikalingi statybos darbai, vykdomi minimaliai keičiant vertingąsias savybes;

17.10.2. urbanistinės struktūros statiniai, turintys vertingųjų savybių požymių – prieš projektuojant ir vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus vertingųjų savybių požymių turinčiuose objektuose, kurie darytų įtaką potencialioms vertingosioms savybėms, būtina kreiptis į Kultūros paveldo departamento teritorinį skyrį. Vadovaujantis priimtu sprendimu, toliau objektui taikomi reikalavimai kaip kultūros paveldo objektams, urbanistinės struktūros statiniams arba kitiems statiniams;

17.10.3. urbanistinės struktūros statiniai – galimi remonto ir rekonstravimo darbai, išlaikant ir (ar) suteikiant vietovės ir konkrečios teritorijos užstatymo tipą ir bruožus, išsaugant autentiškus elementus. Rekonstravimo atvejais prioritetas teikiamas naujo priestato statybai mažiausiai iš viešųjų erdvių matomoje pastato dalyje. Istorinių urbanistinės struktūros statinių (statytų iki 1940 m.) aukštingumas nedidindamas, aukštis iki kraigo gali būti didindamas iki 1 m, tačiau neviršijant teritorijai nustatytų parametrų;

17.10.4. kiti statiniai – galimi visų rūšių tvarkomieji statybos darbai, nepažeidžiant vietovės vertingųjų savybių, laikantis bendrųjų vietovės pritaikymo ir detalizuotų paveldosaugos reikalavimų, nurodytų konkrečios užstatymo tipo teritorijai. Pastatai, kurie nėra pažymėti NKPVT akte, laikomi kitais statiniais;

17.10.5. naujų statinių statyba galima nepažeidžiant vietovės vertingųjų savybių, laikantis bendrųjų vietovės pritaikymo ir detalizuotų paveldosaugos reikalavimų, nurodytų sprendiniuose konkrečiai teritorijai;

17.10.6. rekonstruojant kitus ir statant naujus statinius jų aukštis negali viršyti maksimalaus esamų pastatų aukščio gatvės atkarpoje tarp sankryžų, o pastato užstatymo linija ir orientacija ilguoju kraštu ar galu palei gatvę parenkama pagal vyraujančią toje gatvės atkarpoje;

17.10.7. remontuojant ar rekonstruojant kitus statinius ar statant naujus GEk teritorijose privalomas atitikimas būdingiems istorinio užstatymo tūriniam erdviniam parametrui. Istorinių užstatymo bruožų neatitinkantys esami pastatų elementai (pavyzdžiui, plokšti stogai) gali būti paliekami, jei projektu atitinkama pastato dalis nėra keičiama ją pertvarkant. GEp teritorijose leistina šiuolaikinė tūrinė išraiška, neviršijant nustatytų aukščio ir tankio parametrų, išvengiant naujų statinių dominavimo aplinkoje;

17.10.8. statant laikinus statinius būtina užtikrinti jų stilistinį integralumą ir architektūros kokybę, vadovautis bendraisiais reikalavimais statinių apdailai, galiojančiais teritorijoje.

17.11. bendrieji reikalavimai statinių išorės apdailai ir stalių gaminiai:

17.12. visų istorinių statinių, statytų iki 1940 m., išlikę autentiški stalių gaminiai (langai, durys, prieangiai ir kt.) saugomi juos restauruojant arba remontuojant. Negrįžtamai sunykę elementai atkuriami. Prioritetas teikiamas tradicinėms technologijoms, stalių gaminiai – mediniai;

17.13. visų istorinių statinių, statytų iki 1940 m., išorės apdailos medžiagos, elementai ir jų savybės (rūšis, profilis, matmenys ir t.t.), spalvinis sprendimas parenkami pagal natūros tyrimų duomenis. Jei autentiški natūros tyrimų šaltiniai neišlikę, remiamasi ikonografinė medžiaga ir istoriniais tyrimais (duomenimis), jų nesant – parenkamos konkrečiai Trakų senamiesčio daliai būdingos medžiagos ir spalvinis sprendimas. Reikalavimas atlikti tyrimus netaikomas, jei apdaila atnaujinama šiuo metu esamomis medžiagomis ir spalva, kurie atitinka būdingus Trakų senamiesčiui;

17.14. po 1940 m. statytų ir naujai statomų statinių išorės apdailai parenkamos Trakų senamiesčiui būdingos medžiagos ir spalvinis sprendimas (detalizuojama sprendiniuose). Neleistinas imitacinių medžiagų naudojimas (čerpių imitacijos skardos lakštų, plastikinių dailylėnčių, laminuotų, plastifikuotų apdailos plokščių, akmens imitacijos keraminių plytelių ir pan.), kaminų mūro vientisas apskardinimas, netradicinės, ryškios ar blizgios spalvos;

17.15. šiltinant istorinius pastatus turi būti išlaikytos ar atkurtos istorinės apdailos medžiagos ir spalvinis sprendimas, langų ir durų įgilinimas fasade (ne daugiau negu 5 cm didesnis negu buvo iki šiltinimo);

17.16. saugomi (nevertingo užstatymo teritorijose transformuojami) užstatymo tipai ir bruožai. Nustatytos šios skirtingo reglamentavimo teritorijos:

17.16.1. KOr, KOr*, KGn – kultūros paveldo objektų teritorijos, tvarkomos pagal individualius apsaugos reglamentus ir kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;

17.16.2. GEk – teritorijos, kuriose užstatymas yra vertingoji savybė. Užstatymo parametrai nustatomi pagal užstatymo tipą, nurodytą NKPVT akte (užstatymo bruožai detalizuojami sprendiniuose):

17.16.2.1. atskirai stovinčių statinių (GEk-A);

17.16.2.2. gamtinių elementų (GEk-G);

17.16.2.3. komponentinio (GEk-K);

- 17.16.2.4. miesto vilų laisvo (GEk-MV);
- 17.16.2.5. perimetrinio reguliaraus valdos (GEk-P);
- 17.16.2.6. sodybinio miestelių netaisyklingo (GEk-S);
- 17.16.2.7. sodybinio miestelių perimetrinio (GEk-SP);
- 17.16.2.8. viešųjų (atvirų) erdvių (GEk-V).

17.16.3. GEp – teritorijos, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė. Užstatymo parametrai nustatomi pagal aplink dominuojantį vertingą užstatymo tipą ir esamą užstatymą (detalizuojama sprendiniuose):

- 17.16.3.1. sodybinio miestelių netaisyklingo (GEp-S);
- 17.16.3.2. sodybinio miestelių perimetrinio (GEp-SP);
- 17.16.3.3. viešųjų (atvirų) erdvių (GEp-V);
- 17.16.3.4. miesto vilų laisvo (GEp-MV);
- 17.16.3.5. perimetrinio (GEp-P);
- 17.16.3.6. laisvo planavimo (GEp-L).

17.16.4. jei istoriškai susiklostę esami užstatymo parametrai viršija būdingus priskirtam užstatymo tipui, jie nebegali būti didinami.

18. Paveldosaugos reikalavimai (teritorinės apsaugos priemonės) Senujų Trakų urbanistiniame draustinyje (reikalavimai parengti pagal NKPVT Akto projektą, detalizuojami sprendiniuose, patvirtinus NKPVT Akta):

18.1. Senujų Trakų kaimo vertingųjų savybių apsauga užtikrinama taikant žemiau nurodytus konkrečius reglamentus, kuriuose detalizuoti paveldosaugos reikalavimai urbanistinės struktūros ir jos sudedamųjų dalių apsaugai. Veiklos plėtojimas Senujų Trakų kaime vykdomas:

18.1.1. prioritetą teikiant teritorijų, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė ir (arba) yra pakitęs, pertvarkymui;

18.1.2. keičiant esamą ir formuojant naują užstatymą, tvarkant aplinką pagal konkrečius teritorijoje nustatytus paveldosaugos reikalavimus.

18.2. saugoma valakinio gatvinio dvipusio režinio kaimo plano su laisvo sodybinio planavimo elementais struktūra – gatvių tinklas ir trasos, geležinkelio trasa, istorinių sklypų ribos, atviros erdvės;

18.3. tais atvejais, kai planuojama formuoti naujus sklypus, dalinti ar sujungti esamus sklypus, ribos nustatomos pagal istorinių sklypų ribas;

18.4. saugoma tūrinė erdvinė struktūra;

18.5. saugomi NKPVT akte nurodyti užstatymo tipų bruožai;

18.6. saugomi gamtiniai elementai – reljefas, ežero vieta teritorijos ŠV dalyje, kultūrinis sluoksnis;

18.7. saugomos panoramos ir perspektyvos, pažymėtos NKPVT akte, draudžiama mažinti dominančių apžvelgiamumą;

18.8. saugomos išsklotinės, pažymėtos NKPVT akte: į išsklotines patenkančių pastatų užstatymo bruožai (išskyrus tai, kas NKPVT akte išskirta kaip nevertinga), užstatymo linija, aukštingumas, aukštis gali būti keičiami tik tyrimų duomenimis arba keičiant nebūdingus elementus, apdailą į atitinkančius Senujų Trakų kaimo užstatymo bruožus. Urbanistinės struktūros ir kitų statinių aukštis gali būti keičiamas iki 0,5 m iki kraigo, neviršijant užstatymo tipo parametrų;

18.9. bendrieji reikalavimai pastatams, pagal NKPVT akte nurodytą pastato statusą:

18.9.1. kultūros paveldo objektai – galimi visi tvarkybos darbai ir pritaikymui reikalingi statybos darbai, vykdomi minimaliai keičiant vertingąsias savybes;

18.9.2. urbanistinės struktūros statiniai, turintys vertingųjų savybių požymių– prieš projektuojant ir vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus vertingųjų savybių požymių turinčiuose objektuose, kurie darytų įtaką potencialioms vertingosioms savybėms, būtina kreiptis į Kultūros paveldo departamento teritorinį skyrių. Vadovaujantis priimtu sprendimu, toliau objektui taikomi reikalavimai kaip kultūros paveldo objektams, urbanistinės struktūros statiniams arba kitiems statiniams;

18.9.3. urbanistinės struktūros statiniai – galimi remonto ir rekonstravimo darbai, išlaikant ir (ar) suteikiant vietovės ir konkrečios teritorijos užstatymo tipą ir bruožus, išsaugant autentiškus elementus. Rekonstravimo atvejais prioritetas teikiamas naujo priestato statybai mažiausiai iš viešųjų erdvių matomoje pastato dalyje. Istorinių urbanistinės struktūros statinių (statytų iki 1940 m.) aukštingumas nedidinamas, aukštis iki kraigo gali būti didinamas iki 1 m, tačiau neviršijant teritorijai nustatytų parametrų;

18.9.4. kiti statiniai – galimi visų rūšių tvarkomieji statybos darbai, nepažeidžiant vietovės vertingųjų savybių, laikantis bendrųjų vietovės pritaikymo ir detalizuotų paveldosaugos reikalavimų, nurodytų konkrečios užstatymo tipo teritorijai. Pastatai, kurie nėra pažymėti NKPTV akte, laikomi kitais statiniais;

18.9.5. naujų statinių statyba galima nepažeidžiant vietovės vertingųjų savybių, laikantis bendrųjų vietovės pritaikymo ir detalizuotų paveldosaugos reikalavimų, nurodytų sprendiniuose konkrečiai teritorijai;

18.9.6. rekonstruojant kitus ir statant naujus statinius jų aukštis negali viršyti maksimalaus esamų pastatų aukščio gatvės atkarpoje tarp sankryžų, o pastato užstatymo linija ir orientacija ilguoju kraštu ar galu palei gatvę parenkama pagal vyraujančią toje gatvės atkarpoje;

18.9.7. remontuojant, rekonstruojant kitus statinius ir statant naujus statinius GEK teritorijose privalomas atitikimas būdingiems istorinio užstatymo tūriniais erdviniais parametrams. Istorinių užstatymo bruožų neatitinkantys esami pastatų elementai (pavyzdžiui, plokšti stogai) gali būti paliekami, jei projektu atitinkama pastato dalis nėra keičiama ją pertvarkant. GEK teritorijose leistina šiuolaikinė tūrinė išraiška, neviršijant nustatytų aukščio ir tankio parametrų, išvengiant naujų statinių dominavimo aplinkoje;

18.9.8. statant laikinus statinius būtina užtikrinti jų stilistinį integralumą ir architektūros kokybę, vadovautis bendraisiais reikalavimais statinių apdailai, galiojančiais teritorijoje.

18.10. bendrieji reikalavimai statinių išorės apdailai ir stalių gaminiais:

18.11. visų istorinių statinių, statytų iki 1940 m., išlikę autentiški stalių gaminiai (langai, durys, priėngiai ir kt.) saugomi juos restauruojant arba remontuojant. Negrįžtamai sunykę elementai atkuriami. Prioritetas teikiamas tradicinėms technologijoms, stalių gaminiai – mediniai;

18.12. visų istorinių statinių, statytų iki 1940 m., išorės apdailos medžiagos, elementai ir jų savybės (rūšis, profilis, matmenys ir t.t.), spalvinis sprendimas parenkami pagal natūros tyrimų duomenis. Jei autentiški natūros tyrimų šaltiniai neišlikę, remiamasi ikonografinė medžiaga ir istoriniais tyrimais (duomenimis), jų nesant – parenkamos kaimui būdingos medžiagos ir spalvinis sprendimas. Reikalavimas atlikti tyrimus netaikomas, jei apdaila atnaujinama šiuo metu esamomis medžiagomis ir spalva, kurie atitinka būdingus Senųjų Trakų kaimui;

18.13. po 1940 m. statytų ir naujai statomų statinių išorės apdailai parenkamos Senujų Trakų kaimui būdingos medžiagos ir spalvinis sprendimas (detalizuojama sprendiniuose). Neleistinas imitacinių medžiagų naudojimas (čerpių imitacijos skardos lakštų, plastikinių dailylenčių, laminuotų, plastifikuotų apdailos plokščių, akmenų imitacijos keraminių plytelių ir pan.), kaminų mūro vientisas apskardinimas, netradicinės, ryškios ar blizgios spalvos;

18.14. šiltinant istorinius pastatus turi būti išlaikytos ar atkurtos istorinės apdailos medžiagos ir spalvinis sprendimas, langų ir durų įgilinimas fasade (ne daugiau negu 5 cm didesnis negu buvo iki šiltinimo);

18.15. saugomi (nevertingo užstatymo teritorijose transformuojami) užstatymo tipai ir bruožai. Nustatytos šios skirtingo reglamentavimo teritorijos:

18.15.1. KOr – kultūros paveldo objektų teritorijos, tvarkomos pagal individualius apsaugos reglamentus ir kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;

18.15.2. GEk – teritorijos, kuriose užstatymas yra vertingoji savybė. Užstatymo parametrai nustatomi pagal užstatymo tipą, nurodytą NKPVT akte (užstatymo bruožai detalizuojami sprendiniuose):

18.15.2.1. sodybinio kaimo gatvinio (GEk-Skg);

18.15.2.2. sodybinio kaimo padriko (GEk-SKp);

18.15.2.3. sodybinio kaimo padriko su archeologiniu paveldu (GEk-SKpA);

18.15.2.4. gamtinių elementų (GEk-G);

18.15.2.5. gamtinių elementų su archeologiniu paveldu (GEk-GA);

18.15.2.6. viešųjų (atvirų) erdvių (GEk-V);

18.15.2.7. viešųjų (atvirų) erdvių su archeologiniu paveldu (GEk-VA);

18.15.2.8. infrastruktūros (GEk-Inf).

18.15.3. GEp – teritorijos, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė. Užstatymo parametrai nustatomi pagal aplink dominuojantį vertingą užstatymo tipą ir esamą užstatymą (detalizuojama sprendiniuose):

18.15.3.1. sodybinio užstatymo (GEp-S);

18.15.3.2. sodybinio užstatymo su archeologiniu paveldu (GEp-SA);

18.15.3.3. sodybinio perimetrinio (GEp-SP);

18.15.3.4. viešųjų (atvirų) erdvių (GEp-V);

18.15.3.5. gamtinių elementų (GEp-G);

18.15.3.6. laisvo planavimo (GEp-L).

18.15.4. jei istoriškai susiklostę esami užstatymo parametrai viršija būdingus priskirtam užstatymo tipui, jie nebegali būti didinami.

19. Paveldosaugos reikalavimai (teritorinės apsaugos priemonės) Užutrakio kraštovaizdžio draustinyje (detalizuojami sprendiniuose):

19.1. Užutrakio dvaro sodybos vertingųjų savybių apsauga užtikrinama taikant žemiau nurodytus konkrečius reglamentus.

19.2. Saugoma plano struktūra, turinė erdvinė kompozicija, kurią formuoja išlikę dvaro sodybos pastatai, statiniai, parkas su išvystyta vandens telkinių sistema, susisiekimo trasos;

19.3. Saugomi gamtiniai elementai – reljefas, želdynai ir želdiniai (medžių alėjos, eilės, pavieniai medžiai, jų grupės), tvenkiniai, pylimas;

19.4. Saugomos takų, kelių trasos ir dangos, prieplaukų ir pralaidos vietos;

19.5. Saugomi ir tvarkomi vertingi dvaro laikotarpio statiniai. , sunykę istoriniai statiniai atkuriami pagal tyrimų duomenis.

19.6. Teritorijos ir vertingų statinių tvarkymo darbai vykdomi pagal tyrimų duomenis.

6. Gamtos apsaugos kryptys ir priemonės

20. Pagrindinės Nacionalinio parko gamtos apsaugos kryptys yra šios:

20.1. biologinės įvairovės išsaugojimas;

20.2. pažeistų gamtinių objektų ir kompleksų atkūrimas;

20.3. tradicinio kraštovaizdžio bruožų išsaugojimas.

21. Siekiant išsaugoti Nacionalinio parko biologinę įvairovę:

21.1. saugomos retų augalų ir gyvūnų buveinės, vertingi biotopai;

21.2. palaikomos natūralios pievos, miškapievis, miško laukymės, šalinant savaime plintančią sumedėjusią augaliją, nepageidautinus medžius ir krūmus ir ekstensyviai jas naudojant (ganant, šienaujant);

21.3. stiprinamos ekosistemų apsaugos funkcijos miškuose ir gerinama miško buveinių būklė, didinant negyvos medienos (sausuolių, stuobrių, virtėlių) kiekį, atkuriant mišką natūralioms buveinėms būdingomis medžių rūšimis, ugdant būdingų medžių rūšių pomiškį ir antrąjį ardą;

21.4. formuojami ornitochoriniai ir entomofiliniai želdiniai;

21.5. reguliuojama smulkiųjų plėšrūnų (lapių, kiaunių, usūrinių šunų) ir šernų gausa.

22. Pagrindinė pievų buveinių tvarkymo priemonė – šienavimas, taip pat gali būti taikomas ganymas, o apleistuose buveinių plotuose būtina kirsti savaime želiančius medžius ir krūmus bei jų atžalas. Pievas būtina bent kartą per metus nušienauti – tai apsaugo pievas nuo užaugimo ir invazinių augalų rūšių (gausialapio lubino ir kt.) plitimo, užtikrina pievų buveinių gerą būklę. Rekomenduojamas vėlyvas šienavimas pievų buveinėse. Nupjautą ar nukirstą biomasę būtina išgabenti – ji negali būti paliekama vietoje. Vertingų, tvarkomų pievų ir laukymų skatinama nesuarti, nepersėti, neužsodinti mišku ar nepalikti savaiminiam užaugimui.

23. Saugant ir atkuriant Europos Bendrijos svarbos pievų buveines Nacionaliniame parke, siūloma:

24. 6210 Stepinių pievų, 6270 *Rūšių turtingų smilgynų, 6410 Melvenynų, 6510 Šienaujamų mezofitų pievų tvarkymas ir naudojimas, šalinant savaime atželiančius medžius ir krūmus, šienaujant.

24.1. tęsti miško laukymų palaikymą, šalinant atželiančius medžius ir krūmus;

24.2. tęsti pievų ir atvirų erdvių palaikymą, nepageidaujamų medžių ir krūmų kirtimą.

25. 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 7120 Degradavusių aukštapelkių ir 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveinėse negali būti eksploatuojamos naudingosios iškaskenos, sausinamas apypelkis, vykdoma kita veikla, kuri pažeistų durpių klodą, terštų pelkę ir jos aplinką, pakeistų hidrologinį. 100 metrų atstumu nuo pelkės negali būti plynai kertamas apypelkio miškas neišalus gruntui taip pat į pelkę negali būti išleidžiami nutekamieji ar drenažo vandenys.

26. 7230 Šarmingų žemapelkių buveinėse negali būti keičiamas hidrologinis režimas su pelke susijusiose teritorijose ir vandens telkiniuose. Į susijusius su pelke vandens telkinius negali būti nuleidžiami nutekamieji ar drenažo vandenys. Šiose buveinėse skatinama taikyti šienavimą.

27. Svarbiausias daugumos miško buveinių apsaugos principas, garantuojantis jų palankią būklę, yra kirtimų ribojimas. Miško buveinėse tik išskirtiniais atvejais galima vykdyti tvarkymo darbus siekiant atkurti palankias buveinės sąlygas saugomoms augalų rūšims arba siekiant sukurti įvairiaamžį, saugomos natūralios buveinės tipui būdingos rūšinės

sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną. Kai miškas pasiekia brandos stadiją, jame vyksta savireguliacijos procesai ir tvarkymo priemonių taikyti nereikia arba beveik nereikia.

28. Saugant ir atkuriant Europos Bendrijos svarbos miškų buveines Nacionaliniame parke, siūloma:

28.1. Stiprinti ekosistemų apsaugos funkcijas miškuose. Siekiant šio tikslo EB svarbos miškų buveinėse skatinama neardyti miško paklotės, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių dangos (reikalavimas netaikomas, jeigu miško paklotės suardymo neįmanoma išvengti vykdant leistiną medienos ruošą arba atkuriant mišką). Skatinama nenaudoti pesticidų ir trąšų, sureguliuotas vandentėkmės palikti savaiminei renatūralizacijai. Negali būti eksploatuojamos naudingosios iškaskenos. Skatinamos priemonės, skirtos būdingai medynų rūšinei sudėčiai ir medynų vertikalajai struktūrai palaikyti;

28.2. 9010 *Vakarų taigos buveinėse skatinama nešalinti negyvos medienos, nevykdyti miško kirtimų, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant sukurti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną, bei sanitarinius miško kirtimus, jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė. Skatinama nesodinti miško išdegusiose arba gaisrų pažeistose vietose, kirtaviečių ir gaisraviečių dirvožemį mechaniniu būdu ruošti, kai tai būtina atkuriant mišką;

28.3. 9020 *Plačialapių ir mišriųjų miškų ir 9050 Žolių turtingų eglynų buveinėse skatinama nevykdyti miško kirtimų, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant formuoti ir palaikyti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną bei sanitarinius kirtimus, jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė. Taip pat skatinama nekirsti brandžių plačialapių rūšių medžių, nešalinti negyvą (stambesnė kaip 30 cm skersmens) medieną buveinėse;

28.4. 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų ir 91D0 *Pelkinių miškų buveinėse skatinama nevykdyti miško kirtimų, išskyrus atrankinius kirtimus, specialiuosius kirtimus, siekiant formuoti ir palaikyti būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną bei sanitarinius kirtimus, jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė.

28.5. 9070 Medžiais apaugusių ganyklų buveinėse negali būti suariamos ir sausinamos pievos bei ganyklos, negali būti iškertami pavieniai medžiai ir krūmai (išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones), taip pat negali būti šalinama buveinėse susidaranti negyva (stambesnė kaip 30 cm skersmens plačialapių medžių) mediena, negali būti įveisiamas miškas, negali būti keičiamos natūralios pievos, įsėjamos kultūrinės žolės, tręšiama. Skatinama šienauti, ganyti gyvulius, reguliuoti savaiminį medžių ir krūmų plitimą.

29. Didelis dėmesys skiriamas rūšims, kurios įtrauktos į Europos Sąjungos susirūpinimą keliančių invazinių rūšių sąrašą. Nacionaliniame parke užregistruota 11 tokių rūšių. Būtina užtikrinti, kad šių rūšių augalai būtų nuolat kontroliuojami ir nuosekliai naikinami. Į šią veiklą turi būti įtraukti visi žemių savininkai ir valdytojai, kaip tai numato Lietuvos Respublikos teisės aktai ir tiesiogiai Lietuvoje taikomas Europos Sąjungos reglamentas dėl invazinių rūšių.

30. Siekiant atkurti pažeistus gamtinius objektus ir kompleksus siūloma:

30.1. atkurti Totoriškių ir Lukos ežerų gerą ekologinę būklę, įgyvendinant Nemuno upių baseinų rajono valdymo plano priemonių programoje numatytas priemones;

30.2. siekiant pagerinti Babruko ežero ekologinę būklę identifikuoti nelegalius išleistuvus ir kitus taršos šaltinius bei inicijuoti šių šaltinių likvidavimą. Mažinti karpinių žuvų populiacijas, palaikant natūralių plėšrūnų (starkių, nedidelių lydekų) gausą;

30.3. siekiant pagerinti Bitiškių ežero ekologinę būklę nustatyti ežero vandens lygio kritimo priežastis ir inicijuoti jų poveikio sumažinimą ar pašalinimą;

30.4. Bražuolės tvenkinius palikti savaiminei sukcesijai, sutvarkyti Bražuolės II tvenkinio pylimą;

30.5. rekultivuoti Dobilių ir Būdos kaimuose esančius neveikiančius valymo įrenginius, sutvarkant teritoriją ir įveisiant mišką.

31. Nacionaliniame parke saugoma kraštovaizdžio įvairovė ir mozaikiškumas, tradicinio kraštovaizdžio struktūros ir elementai, siekiama išlaikyti ir formuoti estetiškai vertingus kraštovaizdžius:

31.1. siekiant išsaugoti istorinį kultūrinį bei nenuotakinės hidrologinės ekosistemos kraštovaizdį palaikomos atviros kraštovaizdžio erdvės, šalinami savaime plintantys medžiai ir krūmai;

31.2. gamtiniuose ir kraštovaizdžio draustiniuose esančiose pievose ir pelkėse nauji miškai neįveisiami. Miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonose esančios laukymės, kurių nesiūloma tvarkyti, gali būti paliekamos savaiminei raidai;

31.3. skatinama palaikyti pievas ir ganyklas, o dirbamą žemę versti į pievas ir ganyklas;

31.4. vykdant specialiuosius kraštovaizdžio formavimo miško kirtimus bei šalinant nepageidaujamus medžius ir krūmus siūloma atverti vaizdingas kraštovaizdžio apžvalgos vietas Tvarkymo plane pažymėtose vietose.

7. Rekreacinio naudojimo kryptys ir priemonės

32. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo pagrindinė kryptis yra pažintinio ir poilsinio turizmo plėtra, siekiant atskleisti gamtinius ir kultūrinius Trakų miesto ir apylinkių ypatumus. Ji realizuojama pažymint ir (ar) įrengiant nacionalinės svarbos jungiamąsias ir vietines svarbos pažintinės rekreacijos trasas bei takus, plėtojant esamus, numatant ir įrengiant naujus lankytojams skirtus rekreacinės infrastruktūros objektus, tvarkant ir eksponuojant tradicinį kultūrinį ir gamtinį kraštovaizdį, pažintinę vertę turinčias gamtos ir kultūros paveldo vertybes, gyvąsias kultūrines tradicijas ir raiškas, plėtojant gamtines ir kultūrines ekspozicijas, atnaujinant Nacionalinio parko informacinę sistemą;

33. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo nuostatos yra šios:

33.1. prioritetinės rekreacijos rūšys Nacionaliniame parke yra pažintinis turizmas, poilsis gamtoje ir pramoginė rekreacija, taip pat palaikoma ir vystoma sportinė rekreacija, plėtojamas žirginio sporto, turizmo bei jojimo paslaugos;

33.2. pagrindinis vystytinas rekreacinio aptarnavimo centras Nacionalinio parko teritorijoje yra Trakų miestas. Plėtojant Trakų miesto teritoriją, siekiama mažinti koncentruoto - taškinio pobūdžio antropogeninę apkrovą, skatinamas rekreacines paslaugas teikiančių įstaigų dekoncentracijos – tolygesnis išdėstymas visoje miesto teritorijoje, o taip įvairaus pobūdžio su rekreacija susijusių paslaugų atsiradimas bei vystymas ne miesto teritorijoje. Vystoma lankytojams skirta rekreacinė infrastruktūra ir paslaugos, plėtojamos rekreacinės teritorijos, rekreaciniai miškai, parkai ir želdynai, numatomas aplinkkelio įrengimas;

33.3. rekreacinė infrastruktūra ir poilsio objektai koncentruojami rekreacinio funkcinio prioriteto zonose; kitose Nacionalinio parko dalyse kuriama pažintinio turizmo infrastruktūra – įrengiamos dviračių-pėsčiųjų (žiemos metu slidžių), raitųjų ir vandens turizmo trasos, pėsčiųjų pažintiniai-mokomieji takai, trumpalaikio poilsio vietos, privažiavimai ir priėjimai

prie lankomų objektų, apžvalgos bokštai ir aikštelės, mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai;

33.4. Nacionalinio parko kaimiškiose vietovėse skatinama aktyvi pažintinę bei poilsinę rekreaciją aptarnaujanti veikla, jai būtinos rekreacinės infrastruktūros vystymas, esamos pritaikymas.

33.5. stovyklavietės, kempingai, rekreaciniai pastatai ir kompleksai įrengiami ir statomi tik Tvarkymo plane numatytose vietose;

33.6. prie pažintinio turizmo trasų, takų ir lankomų objektų prireikus gali būti įrengiamos ir statomos automobilių stovėjimo aikštelės, atokvėpio vietos ir poilsiavietės, apžvalgos bokštai ir aikštelės bei mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai;

33.7. siekiant gerinti kraštovaizdžio apžvalgos sąlygas, prie apžvalgos aikštelių ir siūlomų apžvalgos bokštų, lankomų objektų, pažintinio - mokomojo turizmo trasų ir takų gali būti vykdomi kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai;

33.8. rekreaciniai ištekliai naudojami taip, kad nenukentėtų, neblogėtų jų kokybė, esant poreikiui reguliuojami lankytojų srautai, diegiamos priemonės rekreacinės digresijos poveikiui mažinti.

34. Nacionalinio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonose siūloma:

34.1. Gilušio–Babruko rekreacinio prioriteto zonoje vystyti ekstensyvią poilsinę rekreaciją plėtojant dviračių ir pėsčiųjų takų sistemą, gyventojams ir lankytojams skirtą rekreacinę infrastruktūrą (pagrindė paplūdimių), gerinant ežerų pakrančių pritaikymą poilsui ir turizmui, įvairinant ir gausinant paplūdimių įrangą;

34.2. Varatniškių rekreacinio prioriteto zonoje – vystyti ekstensyvaus pobūdžio ramiai ir aktyviai poilsinei rekreacijai būdingas veiklas pritaikant vakarinę Akmenos ežero dalį, įrengiant kempingui ir vandens turizmo vystymui būtiną infrastruktūrą;

34.3. Galvės slėnio rekreacinio prioriteto zonoje vystyti intensyvią poilsinę ir pramoginę rekreaciją pritaikant šiaurinėje Galvės ežero dalyje esančio pusiasalio teritoriją;

34.4. Ostruvkos rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti rekreacines paslaugas ir infrastruktūrą;

34.5. Rėkalnio–Totoriškių rekreacinio prioriteto zonoje plėtoti ekstensyvios poilsinės ir pramoginės rekreacijos veiklas gerinant Akmenos ir Totoriškių ežerų pakrantės pritaikymą poilsui ir turizmui, formuojant bemotorio transporto susisiekimo infrastruktūrą, Rėkalnio ir Totoriškių paplūdimių įrangą;

34.6. Skaisčio–Balčio rekreacinio prioriteto zonose – plėtoti ekstensyvaus pobūdžio poilsinę ir pramoginę rekreaciją, poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas, gerinti Skaisčio ežero pakrantės pritaikymą poilsui ir vandens turizmui, įrengti kempingą rytiniame ežero krante, dviračių - pėsčiųjų tako atkarpą jungiančią tranzitines trasas;

34.7. Varnikų–Lukos (Bernardinų) rekreacinio prioriteto zonoje vystyti intensyvią pažintinę (kultūrinę ir gamtinę), pramoginę ir poilsinę rekreaciją, plėtojant pažintinę reikšmę turinčią linijinę rekreacinę infrastruktūrą, vandens turizmo paslaugas, nedidelių paplūdimių įrangą, tuo pačiu atsižvelgiant į vietos kultūrinį kontekstą;

34.8. Epušės ež. apylinkių rekreacinio prioriteto zonoje – vystyti ekstensyvaus pobūdžio pažintinę, poilsinę bei pramoginę rekreaciją, prioritetą teikiant tradicinio kraštovaizdžio išsaugojimui ir edukacijai;

35. Nacionalinio parko pažintinio turizmo sistemą siekiama formuoti iš skirtingos svarbos (tarptautiniai, nacionaliniai-regioniniai, vietiniai), įvairaus dydžio ir pobūdžio pažintinio turizmo trasos ir takai, lankomi paveldo objektai, lankymui ir poilsui skirta

rekreacinė infrastruktūra (atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelės ir bokštai, poilsiavietės, stovyklavietės, kempingai, viešbučiai, poilsio ir pramogų kompleksai). Nacionaliniame parke prioritetas teikiamas dviračių, pėsčiųjų, vandens ir raitųjų pažintinio turizmui vystymui, akcentuojant tarptautinių dviračių trasų atkarpų (Eurovelo 11) bei nacionalinių (prioritetinė Vilniaus – Trakų jungtis) dviračių trasų infrastruktūros suformavimą.

36. Nacionalinio parko pažintinio turizmo trasų ir takų sistemą sudaro Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos skirtingos svarbos (tarptautinės, nacionalinės-regioninės, vietinės) bei pritaikymo tipo (dviračių–pėsčiųjų turizmo trasos ir takai, raitųjų trasos, pėsčiųjų takai bei vandens trasos) linijinės rekreacinės infrastruktūros komponentai. Aukštesnės svarbos trasos yra tranzitinės, nacionalinių–regioninių ir ypač vietinės svarbos trasos visos išsitenka nacionalinio parko teritorijoje arba yra greta jo ribų.

37. Tranzitinio pobūdžio tarptautinės svarbos vis dar projektuojamos dviračių turizmo trasos (Eurovelo 11) atkarpa nusidriekia Semeliškių–Trakų keliu, Trakų miesto ribose (Galvės ir Lukos ež pakrantėmis, Varnikų pusiasaliu) ir toliau Trakų–Lentvario keliu Vilniaus link. Nacionalinio parko tvarkymo plano ribose siūloma Eurovelo 11 trasos dalies alternatyvus variantas, kuris tiek gamtiniu, tiek ir kultūriniu aspektais nepalyginamai geriau reprezentuotų vietos vertingąsias savybes.

38. Nacionalinės, regioninės bei vietinės svarbos dviračių trasų grupėje siūlomos žiedinio pobūdžio dviračių kelių trasos aplink Trakų ežeryną (Galvės – Skaisčio ež.) ar jo dalį (Akmenos ež., Babruko ež.), arba tranzitinio (galimai ir žiedinio) pobūdžio dviračių kelių trasos vaizdingo gamtinio – kultūrinio kraštovaizdžio teritorijomis, aprėpiančiomis Kudrionių kraštovaizdžio draustinio teritoriją su Bražuolės ir Daniliškių piliakalniais, bei pelkėtą-miškingą Plomėnų gamtinį kompleksą. Pastarasis siūlomas kaip pagrindinis raitųjų turizmo trasos segmentas sudaranti galimybes pasiekti Trakus.

39. Autoturizmo ir dviračių turizmo trasos įrengiamos pritaikant ir pagerinant esamus kelius. Dviračių ir pėsčiųjų turizmui tikslinga panaudoti mažesnio eismo intensyvumo senųjų kelių bei vietinės svarbos kelių atkarpas. Dviračių turizmo trasos turėtų kuo mažiau sutapti su intensyviai naudojamais automobilių keliais; prie magistralinių, krašto ir rajoninių kelių siekiama įrengti atskirus dviračių (pėsčiųjų ir dviračių) takus. Vystant dviračių–pėsčiųjų takų sistemą, prioritetas teikiamas esamų takų atkarpų sujungimui.

40. Plėtojant autoturizmo trasas gerinami keliai, įrengiamos sustojimo ir atokvėpio vietos, nuorodos ir privažiavimai prie lankomų objektų, kempingai, elektromobilių įkrovimo stotelės.

41. Plėtojant dviračių turizmą greta įrengiamos dviračių turizmo trasos ir dviračių–pėsčiųjų takai, planuojamos ir įrengiamos turistams skirtos atokvėpio ir poilsio vietos. Prioritetas teikiamas dviračių turizmo trasų ir dviračių–pėsčiųjų takų infrastruktūros įrengimui tarptautinės Eurovelo 11 trasos atkarpoje Trakų mieste ir apylinkėse (didinant reprezentatyvumą tikslinama trasos padėtis). Dviračių turizmas tampriai siejasi su pėsčiųjų turizmu, poilsiu gamtoje ir sportine rekreacija – įrengtais dviračių–pėsčiųjų takais naudojasi pėstieji, bėgiojimo entuziastai, riedutininkai ir slidininkai.

42. Vystant pėsčiųjų turizmą, greta jau funkcionuojančio Varnikų pažintinio tako rytinėje Nacionalinio parko dalyje siūlomas tolygesnis pėstiesiems pritaikytos linijinės rekreacinės infrastruktūros išdėstymas, padėsiantis geriau reprezentuoti skirtingose teritorijos dalyse esančias gamtines bei kultūrines vertybes:

42.1. esamas botaninio-zoologinio pobūdžio Varnikų pažintinis takas per Varnikų mišką ir Ilgelio pelkę;

42.2. siūloma Šulininkų glaciokarstinės kilmės ežerų sistemos ir išskirtinai išraiškingą reljefą reprezentuojantis pažintinis takas, siekiant akcentuoti reljefo, hidrografines bei botanines-zoologines vertybes;

42.3. siūlomas Epušės ež. pažintinis takas siekiant reprezentuoti į šiaurę nuo Trakų ežeryno esančių apylinkių kraštovaizdžio bei botanines-zoologines vertybes;

42.4. siūlomas ypač išraiškingą reljefą ir miškingą kraštovaizdžio kompleksą reprezentuojantis Kudrionių kraštovaizdžio pažintinis takas siekiant akcentuoti reljefo bei botanines-zoologines vertybes;

42.5. siūloma Bražuolės piliakalnio pažintinio tako rekonstrukcija ir pritaikymas lankymui;

42.6. siūloma Daniliškių piliakalnio pažintinio tako įrengimas ir pritaikymas lankymui.

43. Plėtojant vandens turizmo trasas įrengiamos baidarininkų išleidimo ir išlipimo vietos, maudyklos, atokvėpio ir poilsio vietos (poilsiavietės, stovyklavietės, kempingai) Akmenos, Skaisčio, Galvės ežeruose. Nacionaliniame parke vystomos tarpusavyje susisiekiančios Trakų ežeryno ežerus jungiančios vandens turizmo trasos.

44. Siekiant įrengti pažintinio turizmo trasas ir takus bei užtikrinti priėjimą (privažiavimą) prie viešo rekreacinio naudojimo vietų ar lankomų objektų, planavimo schemos sprendiniuose gali būti numatytas privačios žemės paėmimas visuomenės poreikiams.

8. Gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptys ir priemonės

45. Nacionalinio parko gyvenviečių ir infrastruktūros plėtros pagrindinė kryptis – kompaktiškai užstatytų gyvenviečių plėtojimas ir infrastruktūros gerinimas siekiant patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų reikmes.

46. Trakų mieste, urbanizuojamose Jovariškių, Senujų Trakų, Serapiniškių kaimų dalyse pagal galiojančius bendruosius ir specialiuosius planus įrengiami šiuolaikiniai inžineriniai tinklai, tiesiamos naujos gatvės, gerinama kelių, gatvių, aikščių ir kiemų danga. Pirmenybė teikiama inžinerinei įrangai, kuo mažiau keičiančiai tradicinį gyvenvietės vaizdą ir esamą kraštovaizdžio pobūdį. Likusioje teritorijoje pirmenybė teikiama individualioms vandens tiekimo bei nuotekų utilizavimo sistemoms. Nacionaliniame parke esančias orines elektros perdavimo linijas tikslinga pakeisti požeminiais kabeliais.

47. Naujų pastatų statyba kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio išsaugojančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo (GEp) zonose reglamentuojama 6 skyriuje. Reguluojamos apsaugos kultūros paveldo objektų (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zonose naujų pastatų statyba ir buvusių pastatų atkūrimas galimas tik suderinus su už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija (Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos) ir Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija.

48. Gyvenamųjų vietovių plėtra ir naujų pastatų statyba galima rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo (GRe) ir intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi), apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi), bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) ir intensyvaus tvarkymo (GŪi) kraštovaizdžio tvarkymo zonose.

49. Reikalavimai urbanizuojamoms zonoms prireikus gali būti detalizuojami sprendiniuose, atsižvelgiant į galiojančių bendrųjų planų nuostatas, kultūros paveldo ir gamtos vertybių bei kraštovaizdžio apsaugos poreikius.

50. Naujų sodybų statyba galima į gyvenamosios ir visuomeninės paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonas nepatenkančiuose kitos paskirties žemės sklypuose, kuriems nustatytas gyvenamųjų teritorijų arba vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijų naudojimo būdas.

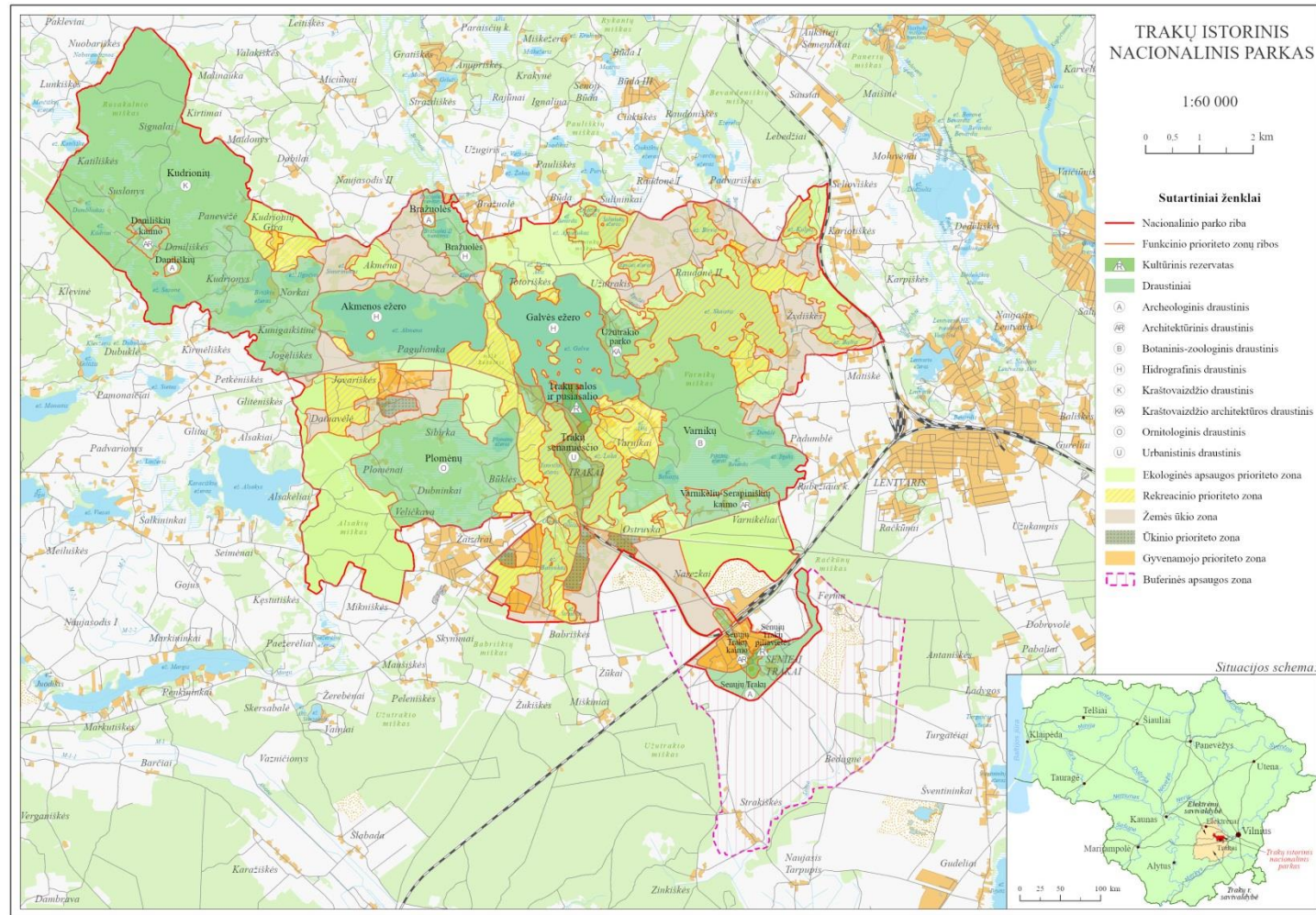
51. Esamos ir atstatomos sodybos, nepatenkančios į gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas, tvarkomos pagal sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) kraštovaizdžio tvarkymo zonos reglamentą.

52. Nacionaliniame parke esantys stambesnių transporto (magistralinio, krašto ir rajoninių kelių, geležinkelių) ir inžinerinės infrastruktūros objektų sklypai tvarkomi pagal atliekamų funkcijų, technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus. Gerinami bendrojo naudojimo keliai, prireikus pritaikomi pažintiniam turizmui. Gerinant kelius, numatytus naudoti autoturizmui ir dviračių turizmui, išlaikomas esamų kelių pobūdis (susiformavę vingiai, nuolydžiai), prie lankomų objektų įrengiami nuvažiavimai, automobilių stovėjimo aikštelės.

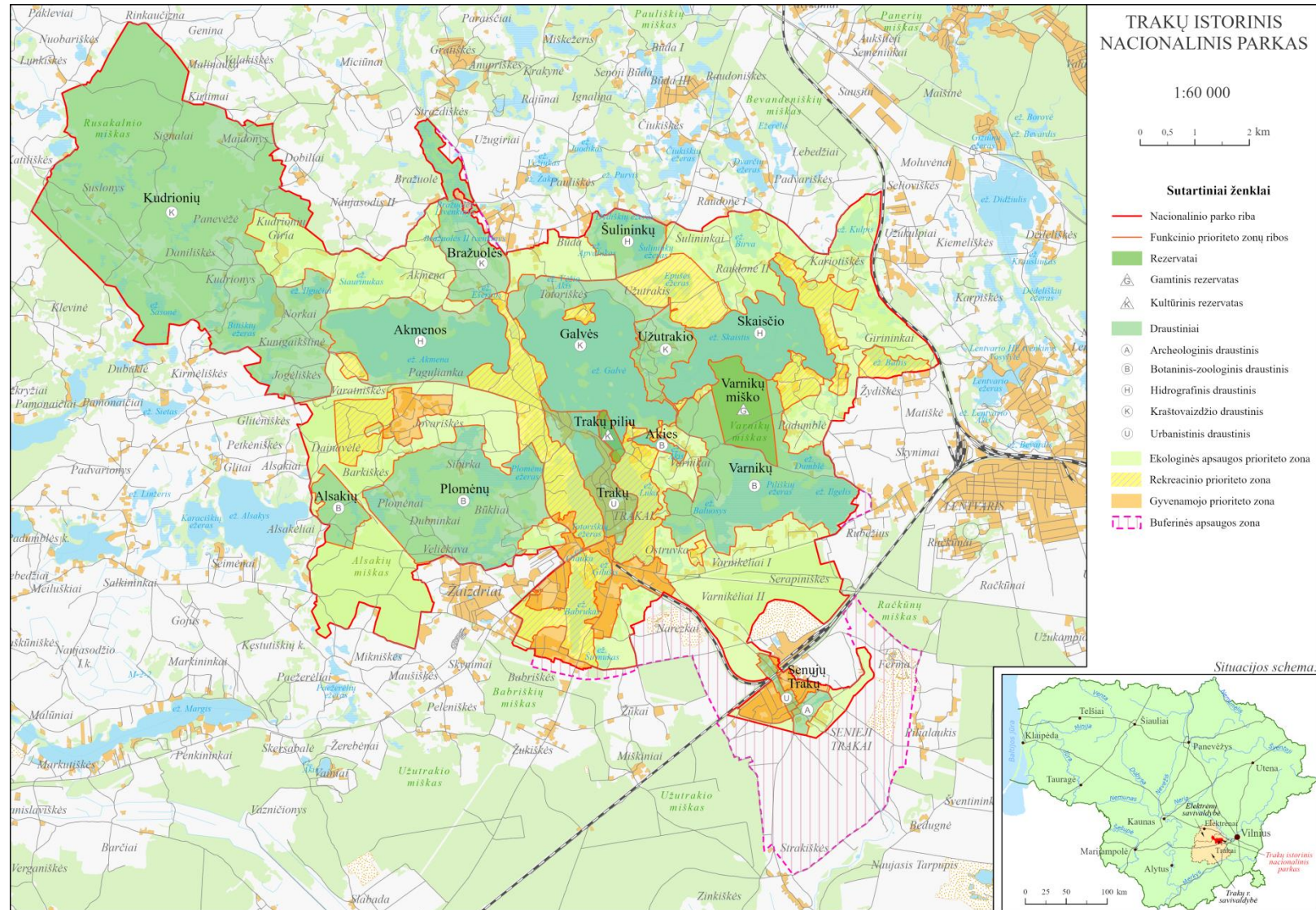
53. Remiantis Trakų miesto bendrojo plano ir Trakų miesto aplinkkelio specialiojo plano sprendiniais, numatomas Trakų miesto pietinio aplinkkelio įrengimas.

PRIEDAI

1 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko esamų ribų schema

2 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko projektuojamų ribų schema

3 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų suvestinės

1 lentelė. Trakų istorinio nacionalinio parko zonų pokyčiai.

Funkcinio prioriteto zona	Senos ribos			Naujos ribos			Pokytis
	vnt.	ha	%	vnt.	ha	%	ha
Konservacinė	16	3 976,0	48,8	16	4637,4	56,1	661,4
Ekologinės apsaugos	40	1 614,3	19,8	13	2381,3	28,8	767,0
Rekreacinė	34	1 211,9	14,9	13	935,1	11,3	-276,8
Ūkinė	4	73,6	0,9	–	–	–	-73,6
Žemės ūkio	10	1 124,0	13,8	–	–	–	-1 124,0
Gyvenamoji	7	146,8	1,8	5	307,4	3,7	160,6
Iš viso:	111	8 146,6	100,0	47	8261,1	100,0	114,5
Buferinės apsaugos zona	1	1 106,6		7	932,0		-174,6

2 lentelė. Trakų istorinio nacionalinio parko rezervatų ir draustinių pokyčiai (ha).

Rezervatas, draustinis	Senos ribos	Naujos ribos	Pokytis
Trakų pilių kultūrinis rezervatas (šiuo metu – Trakų salos ir pusiasalio kultūrinis rezervatas)	26,0	19,8	-6,2
Senujų Trakų pilivietės kultūrinis rezervatas	16,3	–	-16,3
Varnikų miško gamtinis rezervatas	–	133,1	133,1
Bražuolės kraštovaizdžio draustinis (šiuo metu – Bražuolės hidrografinis draustinis)	110,7	194,7	84,0
Galvės kraštovaizdžio draustinis (šiuo metu – Galvės ežero hidrografinis draustinis)	374,5	464,2	89,7
Kudrionių kraštovaizdžio draustinis	1525,3	1721,7	196,4
Užutrakio kraštovaizdžio draustinis (šiuo metu – Užutrakio parko kraštovaizdžio architektūros draustinis)	71,6	102,1	30,5
Akmenos hidrografinis draustinis	374,9	360,5	-14,4
Skaisčio hidrografinis draustinis	–	285,1	285,1
Šulininkų hidrografinis draustinis	–	106,3	106,3
Akies botaninis-zoologinis draustinis	–	17,7	17,7
Alsakių botaninis-zoologinis draustinis	–	74,8	74,8

Plomėnų botaninis-zoologinis draustinis (šiuo metu – Plomėnų ornitologinis draustinis)	500,8	502,8	2,0
Varnikų botaninis-zoologinis draustinis	611,3	460,5	–150,8
Bražuolės archeologinis draustinis	5,5	–	–5,5
Daniliškių archeologinis draustinis	6,8	–	–6,8
Senųjų Trakų archeologinis draustinis	109,2	25,8	–83,4
Daniliškių kaimo architektūrinis draustinis	29,8	–	–29,8
Varnikėlių-Serapiniškių kaimo architektūros draustinis	83,6	–	–83,6
Senųjų Trakų urbanistinis draustinis (šiuo metu – Senųjų Trakų kaimo architektūros draustinis)	21,7	21,4	–0,3
Trakų urbanistinis draustinis (šiuo metu – Trakų senamiesčio urbanistinis draustinis)	108,0	146,8	38,8
Iš viso:	3 976,0	4 637,4	661,4

4 priedas. Trakų istorinio nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė

Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Indeksas	Vnt.	Plotas	
			ha	%
Konservacinės paskirties žemės		50	308,9	3,74
Reguliuojamos apsaugos rezervatinių miškų ir pelkių	KMr	1	133,1	1,61
Kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų)	KGn	4	7,8	0,09
Reguliuojamos apsaugos gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų	KOr	45	168,0	2,03
Miškų ūkio paskirties žemės		142	3720,6	45,04
Ekosistemas išsaugančio ūkininkavimo	MEk	30	2073,4	25,10
Ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (miško parkų)	MRe	21	385,6	4,67
Intensyvaus rekreacinio pritaikymo (poilsio parkų)	MRi	6	8,1	0,10
Bendrojo apsauginio ūkininkavimo	MAb	24	709,1	8,58
Specializuoto apsauginio ūkininkavimo	MAAs	61	544,5	6,59
Žemės ūkio paskirties žemės		165	2047,6	24,79
Ekosistemas išsaugančio ūkininkavimo	ŽEk	21	41,1	0,50
Ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo	ŽRe	10	131,6	1,59
Bendrojo apsauginio ūkininkavimo	ŽAb	35	717,5	8,68
Specializuoto apsauginio ūkininkavimo	ŽAs	99	1157,4	14,01
Vandens ūkio paskirties žemės		56	1394,1	16,87
Ekosistemas išsaugančio ūkininkavimo	VEk	10	51,5	0,62
Ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo	VRe	19	233,3	2,82
Ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo	VAe	27	1109,3	13,43
Gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės		105	539,8	6,53
Kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo	GEk	12	89,0	1,08
Kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo	GEp	40	45,5	0,55
Ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo	GRe	11	37,1	0,45
Intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo	GRi	2	4,9	0,06
Sugriežtinto geoekologinio reguliavimo	GAe	13	55,9	0,68
Sugriežtinto vizualinio reguliavimo	GAi	6	35,7	0,43
Ekstensyvaus bendrojo tvarkymo	GŪe	17	225,2	2,73
Intensyvaus bendrojo tvarkymo	GŪi	4	46,5	0,56
Rekreacinės paskirties žemės		36	95,0	1,15
Subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos	NRn	21	54,8	0,66
Urbanizuotos rekreacinės aplinkos	NRu	15	40,3	0,49
Pramoninės-komunalinės paskirties žemės		15	31,3	0,38
Ekstensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų	NFn	9	6,7	0,08
Intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų	NFu	6	24,6	0,30
Komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės		21	123,8	1,50
Ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų	NTn	3	34,9	0,42
Intensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų	NTu	18	88,9	1,08
Iš viso:		590	8261,1	100,00

5 priedas. Trakų istoriniame nacionaliniame parke esančios kultūros paveldo vertybės, registruotos Kultūros vertybių registre

Santrumpos:

R – regioninis reikšmingumo lygmuo

N – nacionalinis reikšmingumo lygmuo

V – vietinis reikšmingumo lygmuo

(F) – apsaugos zonos apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis

(V) – apsaugos zonos vizualinės apsaugos pozonis

u. k. – unikalus objekto kodas KVR

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
Trakų INP											
1.	Trakų senamiestis	17114	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	vietovė	1648153	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis, kraštovaizdžio, povandeninis, urbanistinis	KPD-RM- 627/5	SP rengimas nutrauktas 2022- 07-15
2.	Senujų Trakų kaimo istorinė dalis	22146	Trakų r. sav., Senujų Trakų sen., Senujų Trakų k.	Valstybės saugomas	n	vietovė	474778	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis, kraštovaizdžio, urbanistinis	KPD-RM- 713	n
3.	Bražuolės piliakalnis ir pilkapynas	31071	Trakų r. sav., Trakų sen., Bražuolės k.,	Registrinis	n	vietovė	110843		archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-RM- 176	n
4.	Daniliškių piliakalnis su gyvenvieta	24153	Trakų r. sav., Trakų sen., Daniliškių k.	Paminklas	Nacionalinis	kompleksas	73049 (KVR 73000)	1082000	archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-RM- 165	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
5.	Firkovičių sodyba	1703	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 37	Registrinis	Vietinis	kompleksas	474	n	archeologinis, architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 1887	n
6.	Mokytojų seminarijos pastatų kompleksas	41939	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., V. Kudirkos g. 14, 14A	Registrinis	Vietinis	kompleksas	3030	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-AV- 1192	n
7.	Pastatų kompleksas	1716	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 80	Registrinis	Regioninis	kompleksas	271	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1892	n
8.	Senųjų Trakų piliavietė su papiliu	30354	Trakų r. sav., Senųjų Trakų sen., Senųjų Trakų k., Pilies g. 1	Paminklas	Nacionalinis	kompleksas	78315	n	archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-RM- 175	n
9.	Senųjų Trakų Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bei Šv. Benedikto bažnyčios ir benediktinų vienuolyno statinių kompleksas	1729	Trakų r. sav., Senųjų Trakų sen., Senųjų Trakų k., Pilies g. 1	Registrinis	Nacionalinis	kompleksas	47130	n	archeologinis, architektūrinis, dailės, istorinis, kraštovaizdžio, memorialinis, sakralinis, želdynų	KPD-RM- 2727/1	n
10.	Sodyba	1718	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 82	Registrinis	Regioninis	kompleksas	499	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1891	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
11.	Trakų karaimų senųjų kapinių kompleksas	32861	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Žalioji g.	Registrinis	Regioninis	kompleksas	18793	n	architektūrinis, dailės, istorinis, kraštovaizdžio, memorialinis	KPD-KP- 2806	n
12.	Trakų karaimų sodyba	32371	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 53	Registrinis	Regioninis	kompleksas	643	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 860	n
13.	Trakų karaimų sodyba	1705	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 51	Registrinis	Vietinis	kompleksas	492	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1876	n
14.	Trakų karaimų statinių kompleksas	1702	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 36, 38	Registrinis	Vietinis	kompleksas	606	n	archeologinis, architektūrinis, etnokultūrinis, istorinis	KPD-RM- 1889	n
15.	Trakų Pusiasalio pilies liekanų ir kitų statinių kompleksas	1021	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.	Paminklas	Nacionalinis	kompleksas	49646	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis, kraštovaizdžio, urbanistinis, želdynų	KPD-RM- 1144/3	n
16.	Trakų rotušės liekanų ir rūšio kompleksas	35718	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g.	Registrinis	Regioninis	kompleksas	648	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis	KPD-RM- 2175	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
17.	Trakų Salos pilis	1020	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Kęstučio g. 7	Paminklas	n	kompleksas	25018	n	n	n	n
18.	Trakų Šv. Mikalojaus Vyskupo bažnyčios ir bernardinų vienuolyno pastato liekanų, ir senųjų kapinių, vad. Mažosiomis Rasomis kompleksas	1688	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.	Registrinis	Regioninis	kompleksas	23728	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis, memorialinis	2019-02-25	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
19.	Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios statinių kompleksas	31717	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Birutės g. 5, 6, 8	Valstybės saugomas	Nacionalinis	kompleksas	12660	n	archeologinis, architektūrinis, dailės, istorinis, kraštovaizdžio, memorialinis	KPD-RM- 624/1	SP
20.	Užutrakio dvaro sodyba	785	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.	Paminklas	Nacionalinis	kompleksas	1021345	n	archeologinis, architektūrinis, dailės, inžinerinis, istorinis, kraštovaizdžio, memorialinis, želdynų	KPD-RM- 2080/3	n
21.	Kariotiškių palivarko sodybos ponų namas	780	Trakų r. sav., Lentvario sen., Kariotiškių k.	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	5588	n	architektūrinis	KPD-JG-232	n
22.	Administracinis pastatas	37463	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 10	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	2495 (KVR 2496)	n	archeologinis, architektūrinis, kraštovaizdžio	KPD-RM- 2033	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
23.	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	11273	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Gedimino g.	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	28		istorinis, memorialinis	KPD-KP-958/1	n
24.	Bražuolės piliakalnis	3509	Trakų r. sav., Trakų sen., Bražuolės k.,	Paminklas	Nacionalinis	pavienis objektas	64199 (KVR 64200)	n	archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-RM-166	n
25.	Bražuolės pilkapynas, vad. Kapčiais	3510	Trakų r. sav., Trakų sen., Bražuolės k.,	Paminklas	Nacionalinis	pavienis objektas	2510 (KVR 2500)	n	archeologinis	KPD-RM-167	n
26.	Daniliškių Švč. Trejybės sen-tikių cerkvė	39585	Trakų r. sav., Trakų sen., Daniliškių k.,	Valstybės saugomas	Regioninis	pavienis objektas	572	16952	architektūrinis, sakralinis	KPD-RM-2608	n
27.	Koplytstulpis	1719	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	185	n	architektūrinis, dailės, istorinis	KPD-RM-2443/1	n
28.	Lobanosų namas	1700	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 32	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	481	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM-1882	n
29.	Namas	1712	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 21	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	380	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM-1884	n
30.	Namas	32644	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Birutės g. 4	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	1720	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM-1034	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
31.	Namas	1692	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Birutės g. 28	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	5163	n	archeologinis, architektūrinis, etnokultūrinis, želdynų	KPD-RM- 1033	n
32.	Namas	41836	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 91	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	406	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-AV- 1191	n
33.	Namas	1691	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Birutės g. 15	Registrinis		pavienis objektas	745	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-AV- 1159	n
34.	Namas	44171	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Birutės g. 17	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	504	n	architektūrinis	KPD-RM- 2838	n
35.	Namas	1717	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 81	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	793		archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1890	n
36.	Pastatas	1711	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 17	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	486	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1881	n
37.	Pastatas	10572	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 5	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	1000	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1880	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
38.	Pastatas	1714	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 39 / Trakų r. sav., V. Kudirkos g. 2	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	769	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1877	n
39.	Senųjų Trakų senovės gyvenvietė	17209	Trakų r. sav., Senųjų Trakų sen., Senųjų Trakų k.,	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	96046 (KVR 96100)	n	archeologinis	KPD-RM- 794	n
40.	Simono Firkovičiaus namas	17262	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 42	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	469	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis	KPD-RM- 1878	n
41.	Trakų jachtklubo pastatas	32370	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Žemaitės g. 1	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	5603 (KVR 5599)	n	architektūrinis	KPD-RM- 859	n
42.	Trakų kalnas, vad. Rėkalniu, Arakalniu	3493	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Valstybės saugomas	Regioninis	pavienis objektas	210152	n	kraštovaizdžio, mitologinis	KPD-VL- 527	n
43.	Trakų karaimų mokykla	1698	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 28	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	563	n	archeologinis, architektūrinis, istorinis	KPD-RM- 1883/1	n
44.	Trakų karaimų namas II	32366	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 18	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	1702 (KVR 1626)	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 855	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
45.	Trakų karaimų namas III	32367	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 25	Registrinis		pavienis objektas	1463 (KVR 1461)	n	architektūrinis, etnokultūrinis		n
46.	Trakų karaimų namas IV	32368	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 39	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	507	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 857	n
47.	Trakų karaimų namas V	32369	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 62	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	929 (KVR 930)	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 858	n
48.	Trakų karaimų namas VI	32374	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vy- tauto Prancišk- aus Rūko g. 12	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	565	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 861	n
49.	Trakų karaimų namas X	1704	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 40	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	1063	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1879	n
50.	Trakų karaimų namas XI	1708	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 65	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	548	n	architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 1885	n
51.	Trakų karaimų namas XII	1707	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 63	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	1341		architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 1886	n
52.	Trakų karaimų namas XIII	1706	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	2999	n	archeologinis, architektūrinis, etnokultūrinis	KPD-RM- 1888	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
			Karaimų g. 57								
53.	Trakų karaimų namas XIV	1701	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 34	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	558	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 2317	n
54.	Trakų karaimų namas XV	1694	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Maironio g. 11	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	988		archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 2315	n
55.	Rūmų ir ūkinio pastato liekanos	1697	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g.	Registrinis	n	pavienis objektas	n	n	n	n	n
56.	Trakų kenesa	1699	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Karaimų g. 30	Valstybės saugomas	Nacionalinis	pavienis objektas	525	n	archeologinis, architektūrinis, dailės, etnokultūrinis, sakralinis	KPD-AV- 529	IAR
57.	Trakų namas	1715	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 79	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	666	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 2316	n
58.	Trakų pusiasalio piliavietė	27124	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Valstybės saugomas	n	pavienis objektas	38980	n	n	n	n
59.	Trakų salos piliavietė	3492	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Valstybės saugomas	n	pavienis objektas	22922 (KVR 22900)	n	n	n	n
60.	Trakų senojo miesto vieta	27125	Trakų r. sav., Trakų sen.,	Valstybės saugomas	n	pavienis objektas	792700	n	n	n	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
			Trakų m.,								
61.	Trakų žydų senosios kapinės	38291	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vilniaus g.	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	3260	n	kraštovaizdžio, memorialinis	KPD-KP-497	n
62.	Užutrakio senovės gyvenvietė	32939	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	3697 (KVR 3721)	n	archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-RM- 1215	n
63.	Užvažiuojamųjų namų pastatas	1713	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Vytauto g. 28 / Trakų r. sav., Vytauto Pranciškaus Rūko g. 4	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	898	n	archeologinis, architektūrinis	KPD-RM- 1875	n
64.	Varatniškių senovės gyvenvietė	32938	Trakų r. sav., Trakų sen., Varatniškių k.,	Registrinis	Nacionalinis	pavienis objektas	14586	n	archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-RM- 1214	n
65.	Varnikų piliakalnis	3527	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Valstybės saugomas	Nacionalinis	pavienis objektas	5755	n	archeologinis, kraštovaizdžio	KPD-VL- 233/1	n
66.	Varnikų senovės gyvenvietė	17205	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m.,	Valstybės saugomas	Regioninis	pavienis objektas	16965	n	archeologinis	KPD-VL- 234	n
67.	Varnikų senovės gyvenvietė II	35393	Trakų r. sav., Trakų sen., Varnikų k.,	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	12553	n	archeologinis	KPD-VL- 474	n
68.	Varnikų senovės gyvenvietė III	35394	Trakų r. sav., Trakų sen., Varnikų k.,	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	10724			KPD-VL- 475	n

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
69.	Visuomenės veikėjo Simono Firkovičiaus kapas	17263	Trakų r. sav., Trakų sen., Trakų m., Žalioji g.	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	10	n	istorinis, memorialinis	KPD-RM- 1167	n
70.	Žydų žudynių vieta ir kapas	11288	Trakų r. sav., Trakų sen., Varnikų k.,	Registrinis	Nacionalinis	pavienis objektas	827 (KVR 831)	n	istorinis, memorialinis	KPD-RM- 1165	n
Planuojamoje teritorijoje už Trakų INP ribų											
1.	Lentvario dvaro sodyba	15949	Trakų r. sav., Lentvario sen., Lentvario m., Klevų al.	Paminklas	Nacionalinis	kompleksas	963650	1582156	architektūrinis, dailės, inžinerinis, istorinis, kraštovaizdžio, želdynų	KPD-RM- 831/3	SP
2.	Bedugnės kapinynas	36622	Trakų r. sav., Senųjų Trakų sen., Bedugnės k.,	Registrinis	Nacionalinis	pavienis objektas	26937	n	archeologinis	KPD-VL- 311	n
3.	Lentvario senosios kapinės	38283	Trakų r. sav., Lentvario sen., Lentvario m., Graužio g.	Registrinis	Vietinis	pavienis objektas	2935	n	memorialinis	KPD-KP-499	n
4.	Namas	47467	Trakų r. sav., Senųjų Trakų sen., Rube- žiaus k., Miš- kininkų g. 6	Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	3300	n	architektūrinis	KPD-RM- 3011	n
5.	Padvariškių pilkapis	16460	Trakų r. sav., Lentvario sen., Sausių k.,	Valstybės saugomas	Regioninis	pavienis objektas	849	1566	archeologinis	KPD-VL- 673	IAR 2015-07-29, Nr. LRV-139
6.	Padvariškių, Blagodatnos	3513		Paminklas	Nacionalinis	pavienis objektas	4740,873 36 (KVR	3164	archeologinis	KPD-VL- 671	IAR 2015-07-29, Nr. LRV-134

Eil. Nr.	Pavadinimas	u. k.	Adresas	Statusas	Reikšmin- gumo lygmuo	Sandara	Teritorija, m ²	Apsaugos zona, m ²	Vertingųjų savybių pobūdis	Akto Nr.	Reglamentas, specialusis planas
	pilkapynas						4737)				
7.	Padvariškių, Blagodatnos pilkapynas II	16459		Paminklas	Nacionalinis	pavienis objektas	5320,590 88 (KVR 5317)	3628	archeologinis	KPD-VL- 672	IAR 2015-07-29, Nr. LRV-135
8.	Sausių, Be- vandeniškių pilkapynas II	36120		Registrinis	Regioninis	pavienis objektas	1665	n	archeologinis	KPD-RM- 1734	n
9.	Sausių, Be- vandeniškių pilkapynas, vad. Kapčiais	3515		Paminklas	Nacionalinis	pavienis objektas	2281		archeologinis	KPD-RM- 1020	n
10.	Strakiškių senovės gyvenvietė	17210	Trakų r. sav., Senujų Trakų sen., Strakiškių k.	Paminklas	n	pavienis objektas	6564,246 949 (KVR 6000)	578000	n (archeologinis)	n	n
11.	Vokietijos karių kapinės	30507	Trakų r. sav., Trakų sen., Žaidrių k	Valstybės saugomas	Regioninis	pavienis objektas	1092	996,32; 1034,96	istorinis, memorialinis	KPD-RM- 203	n

6 priedas. Trakų senamiesčio užstatymo ir istorinės architektūros tipams būdingi bruožai

Trakų senamiesčio teritorijoje išskiriami šie užstatymo tipai:

Užstatymo tipas	Bruožai, nurodyti Akto p. 7.2.2.2	Užstatymo apibūdinimas
sodybinis miestelių perimetris	Datavimas: XIX a. vid.-XX a. I p. su XX a. vid.- XXI a. pr. tarpais. Aukštingumas: 1 a. su pastoge (2 a. su pastogėmis Vytauto g., šlaitiniuose sklypuose su pusrūšiais). Aukštis: 1 a. su pastogėmis pastatų aukštis iki karnizo nuo 2,1 m iki 5,5 m, iki kraigo - nuo 4,1 m iki 10,5 m, 2 a. su pastogėmis pastatų aukštis iki karnizo nuo 5,5 m iki 6,3 m, iki kraigo nuo 8,2 m iki 9,5 m.	Mažaaukštis gyvenamųjų teritorijų užstatymas, namai formuoja gatvės perimetrą, pagalbiniai statiniai sublokuoti su namu arba išdėstyti sklypo gilumoje. Aukštingumas: dominuoja 1 a. su pastoge pastatai, yra pavienių pastatų - iki 2 a. su pastoge. Sklypo užstatymo tankis: 0,2-0,3; pavieniuose sklypuose, kurių plotas iki 6 arų – iki 0,5. Pagrindinio pastato užstatymo plotas – 100-150 m² Fasadų apdaila – medinis apkalimas Stogo tipas – dvišlaitis Pastatų šlaitiniuose sklypuose aukštis matuotas nuo gatvės pusės.
Perimetris reguliarus valdos	Datavimas: XIX a. vid.-XX a. vid. Aukštingumas: 1-2 a. su pastoge. Aukštis: 2 a. su pastogėmis pastatų aukštis iki karnizo nuo 6,0 m iki 9,4 m, iki kraigo - nuo 8,2 m iki 15,3 m, 1 a. su pastogėmis pastatų aukštis iki karnizo 4,2 m, iki kraigo - 10,0 m.	Pastatai formuoja jos perimetrą, statomi kuo arčiau gatvės. Aukštingumas: dominuoja 2 a. su pastoge. Sklypo užstatymo tankis: 0,5-0,7. Pagrindinio pastato užstatymo plotas – 500-600 m² Fasadų apdaila – tinkas, plytų mūras, medinis apkalimas Stogo tipas - dvišlaitis
Sodybinis miestelių netaisyklingas	Datavimas: XIX a. vid.-XX a. I p. su XX a. vid.- XXI a. pr. tarpais. Aukštingumas: 1 a. su pastoge. Aukštis: 2,3-5,8 m iki karnizo, 4,6-10,6 m iki kraigo.	Vieno ar dviejų butų gyvenamieji pastatai su ūkiniais statiniais, atitraukti nuo visų sklypo ribų. Aukštingumas: dominuoja 1 a. pastatai. Sklypo užstatymo tankis: iki 0,2. Pagrindinio pastato užstatymo plotas – 70-150 m² Fasadų apdaila – medinis apkalimas Stogo tipas – dvišlaitis Pastatų šlaitiniuose sklypuose aukščio matmenys nurodyti nuo gatvės pusės.
Komponentinis sutelktas	1. XIV a. II p.-XV a. Pusiasalio pilies liekanos su Dominikonų	Gynybinės architektūros kompleksas - per kelis raidos etapus susiformavusios užstatymo struktūros, atitinkančios fortifikacinius statinių

	vienuolyno pastatų, statytų 1779-1822 m. 2. XV a. pab.-XIX a. vid. Trakų Šv. Mikalojaus Vyskupo bažnyčia ir bernardinų vienuolyno pastato liekanos. 3. Senosios kapinės, vad. Mažosiomis Rasomis, komplekso Birutės g.	išdėstymo teritorijoje dėsnius. Sakralinių pastatų kompleksai sudaryti iš atskirai stovinčių pastatų ir pagalbinių statinių, formuojančių ansamblį ar atskirai stovintį kompleksą. Aukštis - iki 20 m., kai kurie pilių bokštai – iki 30 m.
Komponentinis sudėtinis	XV a. pr.-XIX a. pr. Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios statinių kompleksas	Sakralinių pastatų kompleksai sudaryti iš atskirai stovinčių pastatų ir pagalbinių statinių, formuojančių ansamblį ar atskirai stovintį kompleksą. Aukštis - iki 20 m.
Gynybinės paskirties	XIV a. II p.-XV a. I p. užstatymas Salos pilies statiniais	Gynybinės architektūros kompleksas - per kelis raidos etapus susiformavusios užstatymo struktūros, atitinkančios fortifikacinius statinių išdėstymo teritorijoje dėsnius.
Atskirai stovintys statiniai	1. Karaimų kenesa, pastatyta apie 1825 m.; 2. Hadži Seraja Chano Šapšalo karaimų tautos muziejus, statytas 1938-1939 m.; 3. 1863 m. pastatyta Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvė; 4. XIX a. vid. ligoninė Mindaugo g.	Individualios architektūros pastatai.
Miesto vilų laisvas	Datavimas: XIX a. II p.-XX a. I p. Aukštingumas: 1-2 a. su pastoge. Aukštis: 4-8,9 m iki karnizo, 7,2-10 m iki kraigo.	Vienbučiai individualios architektūros pastatai, atitraukti bent nuo trijų sklypo ribų. Sklypai erdvūs, gausiai apželdinti, ūkiniai pastatai nedideli. Sklypo užstatymo tankis: 0,1-0,2. Pagrindinio pastato užstatymo plotas–150-300 m ² Fasadų apdaila – medinis apkalimas Stogo tipas - dvišlaitis

Tradicinės Trakų senamiesčio architektūros bruožai (NKPVT Akto medžiaga):

Tradicionis gyvenamojo namo tipas - stačiakampio plano (pastato plotis apie 7,5 m, ilgis 12,0-19,0 m), vienaaukštis, dengtas dvišlaičiu stogu rąstinis namas su lentų apkalu, vienslaičiu arba dvišlaičiu prieangiu ar be jo; pusrūsiai (cokoliniai aukštai) namuose, pastatytuose šlaitiniuose sklypuose; mezoninai, būdingi vėlesnio periodo namams; medinių lentelių ar lakštinės skardos stogų danga, keraminių plytų, paprastai netinkuoti dūmtraukiai; dažnas mažesnio tūrio ūkinių trobesių blokavimas iš galo; kampinį užstatymą formuojantys pavieniai sudėtinio plano pastatai - buvusi smuklė ar užvažiuojamieji namai; tradicinei medinei architektūrai būdinga pastatų apdaila: stačių lentų su lentjuostėmis sienų apkalas,

atspindintis būdingą XIX a. apdailos būdą, dalies XX a. I p. pastatų profiliuotų dailylenčių kelių krypčių arba horizontalus, vėlesnio laikotarpio tradicinių pastatų perimtas sienų apkalas; lakoniški, su negausiu dekoru - profiliuotais langų apvadais, medinėmis langinėmis, vėjalentėmis, karnizais, kiaurapjūviais geometriniiais ornamentais, puošiančiais atskirų pastatų pastoges, kartais - su kiaurapjūviais augaliniais langų karnizų ornamentais, dekoratyviomis pastatų kertėmis, dažnai ir be jokių dekoru elementų, pastatų fasadai; fasadų dažymas gelsvais, rusvais, žalsvais, melsvais atspalviais, atsižvelgiant į ankstyviausio dažų sluoksnio spalvinę gamą; atskiros senamiesčio dalys, pasižyminčios skirtingoms etninėms bendrijoms būdingais architektūros bruožais: pietinė, vadinamoji katalikiškoji dalis, išsiskirianti didesne išlikusio istorinio užstatymo įvairove, kur labiau skiriasi pastatų aukštingumas, jų dydžiai, stogų formos; būdingi skirtingos konfigūracijos sklypai, pastatai, orientuoti į gatvę šoniniu arba galiniu fasadu, dažni gyvenamieji namai su buv. prekybinėmis ir komercinėmis patalpomis, namų durys paprastai gatvės fasado viduryje, dažnai šalia įrengtos ir kitos - vedusios į parduotuvę ar amatininko dirbtuvę; namų fasadų horizontalus arba kelių krypčių lentų apkalimas, dvišlaičiai, pusvalminiai, kartais - valminiai stogai; Vytauto g. šiaurinės dalies, prie aikštės, užstatymas dviaukščiais mūriniais ir mediniais pastatais, kurių mūriniai, statyti XIX a. pab.-XX a. pr. bei ankstyvuosiu sovietmečiu, atkartoja bei interpretuoja istorinius stilius; seniausio tipo namai, išlikę pusiasalio šiaurinėje dalyje, vadinamajame „Karaimų gale“, atspindintys šios teritorijos urbanistinės struktūros suformavimo ypatybes: viena gatvė, siauri, ilgi sklypai ir namai, orientuoti pagal juos - galu į gatvę, trijų langų gatvės fasadai, archaiškiausi apkalti vertikaliai lentomis, paprastai su įėjimu į namą šoniniame fasade, ūkio trobesiai priblokuoti iš galo arba išsidėstę už namo, sklypo gale; kartais - tik du langai galiniame karaimų namo fasade, horizontalus fasadų lentų apkalas, galimas namo pastatymas ilguoju fasadu palei gatvę, namai pagal užstatymo plotą kiek mažesni, sklypų užstatymo tankis šiek tiek didesnis, lyginant su pietine katalikiškąja dalimi; karaimų architektūros etninius bruožus atspindinti kenesa - unikaliausias medinių pastatų tipas: stačiakampio plano su keturšlaičiu dviejų pakopų stogu pastatas, užbaigtas viršuje įtaisytu keturkampio plano žibintu; Užtiltės zonoje, besitęsiančioje Rėkalnio link, susiformavęs dispersinis užstatymo charakteris, pereinantis į apylinkių žalias erdves, mažesni, menkliau įrengti, artimesni kaimo gyvenvietės charakteriui gyvenamieji namai ir ūkiniai pastatai, kur natūraliai susiformavo didesni sklypai.

7 priedas. Senujų Trakų kaimo istorinės dalies užstatymo ir istorinės architektūros tipams būdingi bruožai

Senujų Trakų kaimo istorinėje dalyje NKPVT Akte nustatyti šie užstatymo tipai ir jiems būdingi bruožai:

Užstatymo tipas	Bruožai, nurodyti Akto p. 7.2.2.2	Užstatymo apibūdinimas
Sodybinis kaimo gatvinis	Datavimas: XIX a. pab.-XX a. vid. Aukštingumas: 1 a. su pastoge. Aukštis: 2-3 m iki karnizo, 4,5-7 m iki kraigo. Ūkinių pastatų 1,5-2 iki karnizo, 2-4,5 m. iki kraigo. Rūsių iki žemės su nuleistais stogų šlaitais aukštis iki kraigo 2-2,2 m.	Kaimų sodyboms būdinga užstatymo struktūra, kai statiniai istorinėje valdoje stovi šalia gatvės: Istorinės valdos dalis paprastai yra dirbama žemė, sodas. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 10-30 % (pagal pavyzdinių užstatymo tipų aprašymą). Tradicinė fasadų apdaila – medinis apkalimas Stogo tipas – dvišlaitis.
Sodybinis kaimo padrikas	Datavimas: XIX a. pab. -XX a. vid. Aukštingumas: 1 a. su pastoge. Aukštis: 2-3 m iki karnizo, 5-7 m iki kraigo. Ūkinių pastatų 1,5-2,5 iki karnizo, 2-5 m. iki kraigo.	Kaimų sodyboms būdinga užstatymo struktūra, kai pastatai sodyboje stovi laisvai, jų formuoti švarūs ir ūkinis kiemas nėra taisyklingi, o namas, paprastai, stovi sodybos centre. Istorinės valdos dalis paprastai yra dirbama žemė, sodas. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 10-30 % (pagal pavyzdinių užstatymo tipų aprašymą). Tradicinė fasadų apdaila – medinis apkalimas Stogo tipas – dvišlaitis.
Komponentinis sutelktas	Datavimas: XVIII a. II p.-XX a. pr.	Senujų Trakų Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bei Šv. Benedikto bažnyčios ir benediktinų vienuolyno statinių kompleksas suformuotas XVIII a. II p.-XX a. pr., panaudojant XIV a. piliavietės statinių konstrukcinius elementus ir statybines medžiagas.
Infrastruktūros užstatymas	-	Geležinkelio trasos vieta.

Tradicinės Senujų Trakų kaimo architektūros bruožai (NKPVT Akto medžiaga):

Gatviniams kaimams būdingas dvipusis linijinis sodybinis užstatymas vieno aukšto su pastoge trumpaisiais galais į gatvę orientuotais, su užstatyme įsiterpiančiais ilgaisiais galais į gatvę orientuotais namais, su nuo gatvės atitrauktais vieno aukšto ūkiniais pastatais, sklypų ribojimas medinių statinių tvoromis; namų dvišlaičiai stogai; namų tašytų rąstų, kampuose suleistų į lygias kertes arba sujungtų į sąsparas, sienos; jų vertikalūs, horizontalūs, dalies namų mišrus – horizontalūs, polangių dalies – vertikalūs apkalimas medinėmis lentelėmis; namų skydų puošyba įvairių kryptų medinių lentelių apkalu, formuojant geometrinius ornamentus; namų I a. skaidyti į 4-9 dalis, kai kur – su įsprūdinėmis dvivėrėmis langinėmis,

skydų skaidyti į 2-6 dalis langai; namų langų antlangių, išorinių palangių kiaurapjūvio puošybos geometrinių motyvų reljefinis dekoras, skydų langelių drožinėti geometrinių formų apvada; dalies namų fasadų turinė detalė – uždari mediniai prieangiai su dvišlaičiais stogais; įvairių kryptų lentelių apkalu dekoruotais skydais, su smulkių segmentų geometrinio piešinio įstiklinimu; pirklių konstrukcinių elementų – sijų, rąstų, gegnių galų drožybinė puošyba; ūkinių pastatų tašytų ir netašytų rąstų, kampuose sujungtų į sąsparas arba suleistų į lygų kampą, sienos, jų dvišlaičiai stogai; rūsių antžeminės dalies sienų rąstinė konstrukcija, šonuose dengiama beveik iki žemės nuleistų dvišlaičių stogų šlaitų.

GRAFINĖ DALIS

Trakų istorinio nacionalinio parko ribų planas M 1:10 000 (1 ir 2 lapai)

Trakų istorinio nacionalinio parko tvarkymo planas M 1:10 000 (1 ir 2 lapai) ir M 1:2 500 (3, 4 ir 5 lapai)